

FEDERALIZEM VČERAJ IN DANES

V političnem življenju v Italiji je danes veliko govora o federalizmu in avtonomijah. Gotovo je vse to povzročila Bossijeva Severna liga, ki se je že od vsega začetka zavzemala za federalno ureditev države, sedaj pa je šla že mimo tega in se ogrela za secesijo. Zato je prav in koristno, da se nekoliko zaustavimo ob problemu federalizma, tako v teoriji kot v praksi. Vprašanje je že samo po sebi zanimivo, aktualno in zasluži zato potrebno pozornost tako političnih dejavnikov kot sredstev javnega obveščanja.

Federalizem je politično-socialna ideja, ki so jo poznali že pred nastankom samega izraza (ki ima za seboj komaj kaki dobri dve stoletji). Že antične države so ga delno poznale, ko so v medsebojni povezavi vodile skupne akcije in branile lastne interese. Podobno je bilo marsikje tudi v srednjem veku, ko je ta federalistična ideja že obstajala "ante litteram". In vsemu temu se v moderni dobi pridružuje tudi politično-filozofska misel. V 18. stoletju je Kant nakazal smernice federalizmu, izhajajoč iz pomena same latinske besede *foedus* - pogodba. V tem naj bi bila osnova vsakega bodočega federalizma, ki ga nemški filozof razlaga kot sporazum med ljudmi za postavitev temeljev nove svetovne družbe. Res kozmopolitsko pojmovanje politične ureditve in družbe!

V našem stoletju (naj zadostuje le en primer) je veliko razmišljal o družbi in politiki francoski mislec Maritain, ki razglablja npr. o temeljih svetovne, narodne vlade in države. Sam izrecno poudarja velik pomen federalistične ideje za doseg ciljev neke širše družbe in države (zanj bi že tudi federacija večnarodnih držav pomenila ustanovitev - kot npr. ZDA - pravega večnacionalnega naroda). In ali ni v sami Maritainovi zamisli že ideja "živeti skupaj" v prizadevanju za sožitje in solidarnost med ljudmi odraz pristnega federalizma?

Pa pustimo teorijo in pogledimo nekoliko na stvarnost. Danes imamo v Evropi in po svetu veliko federalnih ali zveznih držav. Na naši celini so take Nemčija, Avstrija, Švica (sicer konfederacija, kar pomeni, da ima zvezna vlada le manj pristojnosti) ali v Ameriki Združene države. Nedavno so bile federativno urejene Jugoslavija in Sovjetska zveza ter Češkoslovaška, čeprav je bila taka zvezna ureditev marsikdaj samo formalna ali navidezna.

Italijanski politiki danes veliko govorijo o upravnem federalizmu. Kaj je to? Gre v bistvu za prenos številnih pristojnosti, ki jih do zdaj ima državna oblast, na krajevne uprave, zlasti dežele in občine. To zagotavlja tudi ministrski predsednik Prodi. Omenjajo pa tudi davčni federalizem, ki naj bi del davkov države prenesel na krajevne uprave. Seveda to še ni pravi politični federalizem, je pa gotovo korak naprej v tej smeri.

Politična Evropa bo najbrž tudi odraz federalne zamisli. Današnja Evropska unija je sicer še podoba državnih oz. vladnih politik posameznih držav-članic. Obstajajo pa tudi velike težnje po pravi federalistični ureditvi Evrope, ki naj bi postala predvsem Evropa narodov in dežel in tako pristen izraz osnovne družbe, ki jo sestavlja.

ANDREJ BRATUŽ

02 Miro Oppelt
ZDRAVJE CARJA JELCINA

Revež te ne razume, če tudi sam ne deliš revščine z njim.

KORUPCIJO LAHKO PREPREČI SAMO POLITIKA

DRAGO LEGIŠA

Rušilna moč denarja: korupcija v Italiji je zadobila neslutene razsežnosti.

Kdor je mislil ali samo upal, da je "akcija čistih rok" zadala smrtni udarec korupciji, ki je rakasta rana v italijanskem javnem življenju, se je krepko zmotil. Res je sicer, da je skupina javnih tožilcev iz Milana, z znanim dr. Di Pietrom (zdaj ministrom!) na čelu, dejansko obglavila vse politične stranke in da so nekatere (glej KD!) kratkomalo izginile s političnega prizorišča, najnovejši razvoj dogodkov pa neovržno pričča, da ima korupcija v Italiji razsežnosti, ki jih zdaj še ne moremo niti slutiti.

"Akcija čistih rok", to je boj proti izprijenosti in pokvarjenosti v javnem življenju, tokrat vodi javno tožilstvo v ligurskem mestu La Spezia. Najprej je spravilo

za zapahe glavnega upravitelja državnih železnic Lorenza Neccija, ki je splošno veljal za zelo sposobnega menedžerja in so ga zato zelo cenili in upoštevali v samem vrhu italijanskega zasebnega in državnega ter poldržavnega gospodarstva. Necci je bil tudi predsednik evropskih in svetovnih železnic! Odločil je o poslih, ki so bili vredni mnogo stotin milijard lir. V tej zvezi omenjajo na primer načrt tako imenovane "visoke hitrosti", ki predvideva prilagajanje obstoječih železniških tirov ali izgradnjo novih tirov in prog za hitrosti nad 200 km na uro. Ponekod se ta načrt že izvaja, kar pomeni tudi in predvsem zaposlitev nove delovne sile. Dela se, kot določajo predpisi, oddajajo na licitacijah oziroma dražbah

in so prav tu prišle in še prihajajo na dan najrazličnejše zlorabe, predvsem izsiljevanja in podkupovanja.

Prva "akcija čistih rok" je pokazala, da so se ob takšnih priložnostih osebno okoriščali predvsem nepošteni in lakomni politiki, del nezakonito prisvojenega denarja je šel tudi v blagajne posameznih političnih strank. V novih okoliščinah pa ni bilo do zdaj slišati o neposredni vpletenosti političnih strank, čeprav so v javnosti prišla tudi imena nekaterih politikov. Preiskovalci so z namestitvijo prisluškovalnih aparatov na telefonske linije baje odkrili centre korupcijske dejavnosti. Ti centri niso odločali le o pomembnih licitacijah, ampak so se ukvarjali tudi z drugimi "velikimi" posli; tako naj bi se vmešavali tudi v dobavljanje oziroma prodaja-

nje orožja (med drugim v Bosno). Ne prav zadnja naj bi bila njihova skrb, da se na važna in vplivna mesta v javnem življenju postavijo povsem zanesljivi ljudje. Ponavlja se torej zgodba nekdanje zloglasne prostozi-darske lože P2, katere glavni voditelj je bil Licio Gelli.

Takšne so torej današnje razmere na politični sceni, ko se mora italijanska država spopadati z mnogimi drugimi zelo resnimi problemi. Tako se je zgodilo, da je predsednik republike Scalfaro prvič v svojem mandatu naslovil v skladu s 87. členom republiške ustave poslanico na obe veji parlamenta in ju pozval, naj poskrbita, da "bo politika spet zavzela svoj prostor v javnem življenju". "Parlament se mora zavedati - je še dejal - da svoje oblasti ne more predati nikomur". Predsednik je v poslanici najprej omenil institucionalne in ustavne reforme, ki so tudi glede na delovanje Bossijeve Lige neodložljive. Federalna ureditev države je nuja. Hud problem predstavlja nadalje brezposelnost, medtem ko velikanski državni primanjkljaj (bliža se dvema milijonoma milijard lir!) zelo resno ogroža nadaljnji obstanek Italije v Evropski zvezi, da niti ne omenjamo enotne evropske valute, ki jo bodo po pogodbi iz Maastrichta uvedli na začetku leta 1999. Največja ovira za uvedbo skupne valute je prav velikanski državni primanjkljaj.

STRAN 2

03 intervju
BOGDAN KRALJ

04 Ambrož Kodelja
SLOMŠEK IN NAŠ ČAS

05 Jurij Paljk
OČETOVSTVO MISIJONARJA SAKSIDE

06 E.D.
SSG - PROBLEMI IN REPERTOAR

07 A.D.A
ROMANI NAŠEGA ŽIVLJENJA

08 Ivan Žerjal
KATERO STALIŠČE O KRAŠKEM PARKU?

10 Danijel Devetak
SREČANJA OB BRIŠKI TRGATVI

11 J.P.
OB OTVORITVI KATOLIŠKEGA DOMA

12 Rafko Dolhar
IN MEMORIAM: SALVATORE VENOSI

14 REFERENDUM O UPLINJEVALNIKU SNAM

SVET OKROG NAS

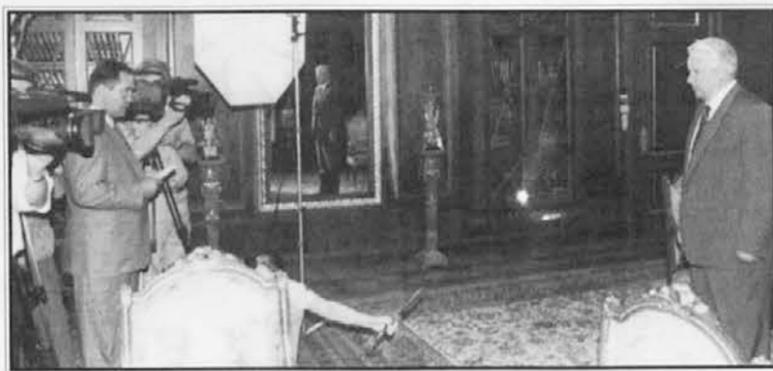
ZDRAVJE CARJA JELCINA

MIRO OPPELT

Ruski kotel je v stalnem vrenju. Notranja politična vprašanja v zahodnih državah in skorajšnje ameriške predsedniške volitve ne morejo zakriti zaskrbljenosti ob nestalnem položaju v nekdanji Sovjetski zvezi in še zlasti v ruski federaciji. Komaj so minile parlamentarne volitve z uveljavitvijo Jelcinove stranke, že so se poletni pojavljale vesti o zdravju ruskega predsednika. Njegovo zdravje je postavljalo v ospredje vprašanje, kdo dejansko vodi rusko politiko. V teh dneh se bodo zdravstveni izvedenci ob sodelovanju tujih uglednih kolegov odločili, če je možno Jelcina sploh operirati na srcu. Negotovitost splošnega stanja pa je razvidna že ob dejstvu, da si je kardiokirurg Akčurin upal javno postaviti vprašanje tveganosti operacije na srcu. Navadna operacija *by passa* ni problematična, postane pa tvegana, če je poseg že prepozen in če je splošno zdravstveno stanje hudo. Ameriški predsednik Clinton je pomirjujoče nastopil, češ da je sistem nadomeščanja ruskega predsednika že dodelan in da operacija ali trajna bolezen ne bi smeli vplivati na ustavni ustroj. Do novih volitev bi predsedniške funkcije prevzel premier Černomirdin. To pa bi odprlo vprašanje tekme z Lebedom. Predsednik Dume, ko-

munist Seleznjov zahteva Jelcinov odstop, voditelj komunistov Zjuganov pa obtožuje Jelcina volivne sleparije, ker je skrival srčni napad pred julijskim drugim krogom volitev.

Ruska in ameriška diplomacija skušata svetu posredovati vtis nadaljevanja tesnega sodelovanja. Christopher in Primakov napovedujeta skorajšnji podpis novega dogovora o strateških jedrskih obrambnih sistemih. Medtem ko je gospodarski in delno vojaški sistem v razsulu, kar dokazuje čečenski zaplet, naj spomnimo, da je po ruski federaciji in delno še po sosednjih državah 8.625 jedrskih konic, medtem ko jih Amerika razpolaga z 8.250.

S 1. STRANI

KORUPCIJO LAHKO PREPREČI SAMO POLITIKA

Toda vrnimo se h korupciji, s katero smo začeli ta sestavek. Kateri so njeni glavni vzroki? Od vseh držav na Zahodu ima Italija - je pred dnevi napisal znani politolog Angelo Panebianco - "največjo stopnjo etatizma". "Zakaj ne bi imela tudi največje stopnje korupcije? Etatizem in korupcija namreč hodita vstric". Znano je, da je več kot 40 odstotkov celotnega italijanskega gospodarstva v državnih rokah ali pod neposrednim nadzorstvom države. Panebianco vidi rešitev v privatizaciji (v Sloveniji bi rekli v lastninjenju), kar pomeni, da bi moralo postati zasebno, kar je zdaj državno ali poldržavno. "Država naj opravlja le

storitve - poudarja politolog - ki jih zasebniki ne morejo. "Nočemo privatiziranja?", se sprašuje pisec in nadaljuje takole: "Ohranimo torej ustanovo RAI, državne železnice, državno telefonsko družbo in vse ostale neštete stvari, ki bi jih mirno lahko prepustili trgu, s čimer bi tudi pridobili na učinkovitosti."

Ob novi akciji proti korupciji so preiskovalci spravili za zapahe tudi dva javna tožilca in odredili pregled pisarn in uradov nekaterih sodnikov v Rimu in drugod po državi. Iz tega smemo sklepati, da so centri korupcije imeli oblast tudi nad vejami pravosodja, s čimer je seveda nevarno ogrožena ne le zunanja podoba, temveč sam pravni značaj države. Tudi iz tega izhaja nu-

ja po institucionalnih in ustavnih reformah.

Spričo tolikšne razsežnosti korupcije je Bossijeva proglasitev "neodvisne federalne Padanije" z dne 15. t.m. v Benetkah kaj kmalu skoraj šla v pozabo, medtem ko bi gotovo zaslužila največjo pozornost. Toda ne takšne pozornosti, kakršno je pokazal državni pravdnik iz Verone, ki je policijskim agentom ukazal, naj s silo vdrejo v Ligin sedež v Milanu, četudi je bilo treba za to s pestmi zbiti na tla poslanca Maronija, ki je bil še pred dvema letoma italijanski notranji minister!

Predsednik poslanske zbornice Violante je dejal, da so nekdanji "oblegovalci že vdrli v mesto (Italijo) in imajo v svojih rokah vzvode oblasti, politiki pa se ne zavedajo ve-

like nevarnosti ali celo niso kos novemu pojavu. Korupcija mora preprečiti politika, sodstvo mora nastopiti, a le v drugem krogu" - je pristavil predsednik poslanske zbornice, ki je sam po poklicu sodnik.

NEVARNOST MALIKOVANJA POVOJNIH POLITIČNIH MODELOV

JANEZ POVŠE

Incident na sedežu Severne lige v Milanu je pokazal, kako zelo je lahko država zaverovana vase in v svoj prav. Preden je storila en sam resen korak v smeri uresničevanja reform, je zaigrala na strune svoje pravičnosti in popolnosti. Na videz ni nobene primerjave, saj nekaj prask med policijo in predstavniki Bossijevе stranke ni še nobena tragedija, toda z isto samoumevnostjo je država Jugoslavija uveljavljala svojo "čistost" v odnosu do Slovenije in Hrvaške, prav tako je Rusija s podobno pravno upravičenostjo razušila mesto Grozni. Povsem možno je, da bo italijanskemu javnemu mnenju že omenjeni incident zadostoval, da bo premislilo stvari do konca in vplivalo na hrabrejši zaokret države v nov čas in potrebne spremembe. Napetosti prehoda iz prejšnjega v novo obdobje so namreč odvisne od notranje verodostojnosti posamezne države. Večja je bila nedemokracija, večji konflikti se lahko sprožijo in obratno. Predvsem pa je mogoče v vseh teh zgodbah opaziti malikovanje povojnih političnih modelov in upiranje spremembam, dokler je to pač mogoče. Država je postala pravcati kult, z njo ustava in pravni sistem, kot da so ljudje na svetu zato, da služijo državi in ni država tista, ki bi morala biti narejena po meri ljudi. Zaradi incidenta v Milanu, jugoslovanske in ruske tragedije je mogoče raz-

vidno ugotoviti, kakšno nevarnost predstavlja v tem času negibnost. Državni in politični prostori, ki ne uvidijo potrebe po vzpostavljanju večje notranje demokratičnosti, v kolikor pride do zahteve po takšnih ali drugačnih spremembah, so slej ko prej možno prizorišče napetosti in to v imenu preteklega obdobja, ki naj bi ostajalo nespremenjeno še naprej.

Podobne zakonitosti je mogoče opaziti tudi v življenju manjšine. Novo obdobje je na delu, če si to priznamo ali ne. Negibnost in priseganje na modele povojnega obdobja sta bili za manjšino enako nevarni kot za velike državne prostore. Res je seveda, da znotraj manjšinskega življenja ne more priti do takšnih napetosti, da bi se z njimi ukvarjale druge države ali svet v celoti, toda posledice so podobne: narodnostna skupnost se lahko v strahu pred novimi nalogami še bolj oprime starih povojnih modelov, ki so dandanes že sami po sebi problematični. Med manjšino bi utegnili zaradi tega priti do zavestne negibnosti, zmanjšanja zunanje moči in zgolj opazovalne vloge dogodkov novega časa. Dovolj je, če se na primer spomnimo predloga o Narodnem svetu Slovencev v Italiji, ki je bil nemara edina celovita zamisel za vzpostavitev učinkovite manjšinske organiziranosti v novem času. O tem predlogu se vse manj govori in zdi se, kot da bi se manjšina vse bolj oprijemala prepričanja, da bo vzdrževala zgolj utečene modele svojega življenja. S tem bi se pa kar sama odločila za preveliko obrobnost svojega pomena. Upati je seveda v nasprotno, da bo namreč manjšina pričela hitreje iskati nove odgovore na številne vsakodnevne probleme.

KRATKE

doma in po svetu

Na državnozborskih volitvah v Grčiji je ostal na oblasti Pasok (Vsegrško socialistično gibanje), katerega ustanovitelj je bil pred kratkim umrl dolgoletni predsednik vlade Papandreu. V novem parlamentu ima ta stranka 162 poslancev, to je absolutno večino. Desničarska "nova demokracija" pa je zbrala 38,2% glasov in ima v parlamentu 108 poslancev (od skupnih 300 poslancev).

Predsednik slovenske vlade Drnovšek se je v New Yorku udeležil zasedanja glavnega zbora Združenih narodov in v svojem govoru predvsem poudaril vlogo Slovenije pri iskanju mirnih rešitev v kriznih žariščih po svetu, zlasti na Balkanu. Postavil je tudi kandidaturu Slovenije za nestalno članico Varnostnega sveta.

Britanska policija je pred dnevi izvedla v Londonu obsežno akcijo proti teroristični organizaciji IRA. Na raznih mestih je odkrila kar 10 ton razstreliva. Aretiranih je bilo šest ljudi. V spopadu je en osumljenec izgubil življenje.

V Furlaniji-Juljski krajini ne bo, kot vse kaže, krize deželne vlade, ki ji predseduje predstavnik Severne lige Ciccotti. Tako so sklenili predstavniki levosredinskih strank, ki so bili mnenja, da bi kriza deželne vlade v tem trenutku nevarno ogrožala nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj v deželi. Stranke vladne večine pa kljub temu zahtevajo od Severne lige, naj se oddalji od Bossijevе zahteve po odcepitvi Severa od ostalega italijanskega ozemlja.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORIEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 60.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR.
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

FC

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419

INTERVJU / BOGDAN KRALJ

OHRANILI IN RAZVILI BOMO OBSTOJEČI »KAPITAL«

MARKO TAVČAR

Prof. Bogdan Kralj, ob koncu minuloga leta ste zabeležili lepe pedagoške in organizacijske uspehe. To je za šolo zelo spodbudno, a tudi obvezujoče. Kakšni so načrti za letošnje leto?

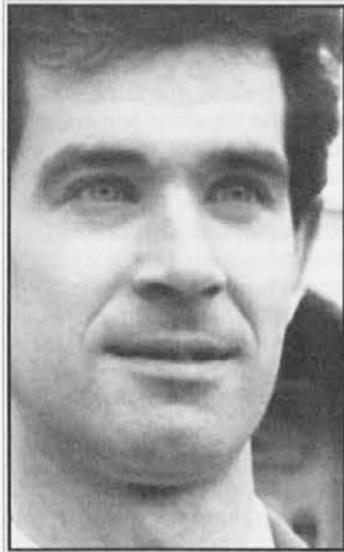
Delovanje Glasbene matice bo v glavnem tudi letos ostalo nespremenjeno. To pomeni, da bodo delovali vsi štirje sedeži, in sicer v Žabnjah, Špetru, Gorici in Trstu z vsemi podružnicami po vaseh. Kar se tiče pouka samega, bomo skušali še bolj razširiti predšolsko glasbeno vzgojo na otroške vrtce in osnovne šole, skušali bomo zaobjeti vse godbeniške šole, ki delujejo na Tržaškem in Goriškem. Uvedli smo nov učni predmet, in sicer orgle; ostali predmeti pa so isti kot na državnih konservatorijih, z dodanim oddelkom za jazz-glasbo.

Toliko glede pouka; poleg tega bomo letos tako za pedagoge kot za gojence organizirali nekaj seminarjev. Predavatelji bodo bodisi iz kroga naših učnih moči bodisi gostje, kot npr. prof. Damjana Bratuž, prof. M. Pahor, prof. Sijavuš Gadžijev, violinist Črt Šiškočič idr. Redno se bodo nadaljevala srečanja in tekmovanja na ravni Društva primorskih glasbenih šol, tako na regijski kot tudi na državni ravni.

Oprosti, Bogdan, veš, da me zanima zborovsko petje. Kako to, da pri GM že vrsto let ni šolskega pevskega zbora? Ali je mogoče upati, da bo v letošnjem šolskem letu spet zaživela taka skupina? Menim, da je v našem prostoru pomembno, da bi GM še zlasti v Trstu skrbela za rast pevske kulture med otroki in mladino.

Tudi meni sta pri srcu pevska kultura in pevska vzgoja otrok. Že nekaj let poskušamo v samem centru mesta organizirati pevski zbor, ki pa se zaradi preobremenjenosti naših go-

Sredi septembra se je obnovil pouk na vseh državnih in zasebnih šolah. Med institucijami, ki povezujejo lepo število slovenskih mladih v zamejstvu, je tudi Glasbena matica. Ravnatelj te glasbene šole, prof. Bogdana Kralja, ki je poznan tudi kot pevovodja in kulturni ter politični delavec, smo prosili za razgovor o delovanju Glasbene matice.

jencev še ni udeležil. Letos smo gojencem, ki ne obiskujejo drugih stranskih predmetov, dali kot obvezno sodelovanje pri pevskem zboru. Znano pa je, da v sklopu GM delujejo različni pevski sestavi, od mešanega zbora Jacobus Gallus in Tržaškega okteta do vokalne skupine *Musica noster amor*. V okviru šole pa zadnja leta zelo dobro uspeva solopjevski oddelk, na katerega se vpisuje vedno večje število gojencev. Naša skrb pa ne gre le tem mladim pevcem, gre tudi tistim, ki naj bi te otroke vodili. Letos bomo zato po večletnem premoru ponovno organizirali skupaj z ZSKD šolo za dirigente, namenjeno predvsem učiteljem osnovnih šol, a tudi ostalim, ki bi se radi posvetili zborovodstvu.

Deželna razsežnost Glasbene matice in njena razvejanost po teritoriju kažeta, kako je mogoče privabiti b glasbenemu pouku lepo število mladih kljub težavam zaradi drugih zanimanj naših otrok, ki jih je že tako malo. Toda katere so smernice, kateri so pedagoški cilji, ki si jih postavljate?

V zadnjih letih se je pri GM pokazala potreba po nekoliko drugačnem pristopu do glasbene vzgoje, tako da naše pedagoško delo u-

smerjamo v dve smeri. Po eni strani nudimo instrumentalno glasbeno vzgojo čim širšemu krogu otrok. Zato skrbimo, da imamo po vaseh podružnice. Po drugi strani pa ne pozabljamo na kvaliteto v smislu, da usmerjamo perspektivnejše gojence v resnejši študij z namenom, da bi jim nudili potrebno tehnično in glasbeno znanje, ki naj bi jih privedlo do profesionalnosti. Dokaz tega je prek 70 diplomirancev, ki so svoj glasbeni študij iz raznih instrumentov zaključili na naši šoli. Če strnem: za cilj si postavljamo pripravo učnega kadra in drugih glasbenih profesionalcev, ki bi v prihodnosti nudili predvsem našim ljudem svoje znanje na raznih področjih (instrumentalni pouk, zborovodstvo, kritike, skladateljstvo itd.)

Pomembna dejavnost je tudi organizacija koncertne sezone. Kako se napoveduje letošnja?

Letos bo GM izvedla že 25. redno abonmajsko koncertno sezono v Trstu, ki bo štela sedem koncertov. Vezna nit letošnje sezone bo 100-letnica Brahmsove smrti in 200-letnica Schubertovega rojstva. Želimo si privabiti čim večje število obiskovalcev in v tem smislu smo se-

stavili tudi spored, ki naj bi bil stilno kar se da blizu okusu širokega kroga ljubiteljev glasbe. Pri oblikovanju koncertne sezone pa smo ostali zvesti izhodiščem iz prejšnjih let, npr. domačim izvajalcem. V nekoliko skrceni obliki bomo organizirali sezono tudi v Gorici, kjer predvidevamo štiri koncerte, enega v sodelovanju s Kulturnim domom.

V Kulturnem domu v Trstu bomo gostovali: 1. orkester Camerata Labacensis iz Ljubljane, 2. kvartet Tartini, 3. kvartet Klima iz Zagreba in pianista A. Rojca, 4. Insieme strumentale italiano iz Padove, 5. klavirski duo Beatrice Zonta - Vesna Zuppin, 6. v tržaški stolnici sv. Justa bo nastopil zbor Ave iz Ljubljane tudi z orglami ter 7. Slovenski trobilni kvintet, ki letos obhaja 25-letnico delovanja.

V Gorici pa predvidevamo: Oktet Simon Gregorčič iz Kobarida, harmonikarski ansambel Synthesis 4 iz Trsta, že omenjeni klavirski duo ter še koncert Slovenskega trobilnega kvinteta.

GM je ena osnovnih institucij slovenske manjšine v Italiji. Sooča pa se s finančnimi težavami, ki močno bremenijo možnost njenega razvoja. Gre torej tudi za politično vprašanje. Kako vodstvo šole ocenjuje položaj in kje so rešitve?

90% proračuna GM gre za kritje stroškov za osebje, tako stalnih nameščencev kot tudi honorarcev, tako da je ostalih 10% daleč premalo za dejanske potrebe šole. S temi 10% krijemo stroške za najemnino in tekoče upravne stroške (telefon, pošta itd.), tako da je praktično nemogoče, da bi vsaj del sredstev namenili nakupu prepotrebnih instrumentov, organizaciji seminarjev in tečajev, kaj šele namenili drugim tudi potrebnim pobudam, kot npr. izdajanju notnega materiala ali ureditvi knjižnice.

Nekateri nam očitajo preveliko število uslužbencev, vendar je bilo in je gledanje šole na to vprašanje zelo jasno. Želimo ohraniti ta umetniški, kulturni in intelektualni kapital, v katerega smo veliko vlagali, ker se to obrestuje ne le sami šoli, ampak celotni naši narodni skupnosti. Ohranitev tega človeškega kapitala pa ostaja iz dneva v dan težja.

Mislimo pa, da ni samo naša dolžnost, da skrbimo za ohranitev teh delovnih mest. Obrnili smo se zato do obeh krovnih organizacij, t.j. do SSO-ja in SKGZ-ja, v kateri je GM včlanjena, ter do kompetentnih forumov tako v Italiji kot v Sloveniji, da bi nam pomagali pri reševanju te krize. Vsekakor nas premiki v odnosih med Rimom in Ljubljano navdajajo z optimizmom. Upamo namreč, da se končno bližajo uresničitvi naša prizadevanja za državno javno priznanje GM, čeprav smo bili doslej glede tega vprašanja neuspešni. Prav je, da se spomnimo, da je že vladni t.i. Maccanicov osnutek zaščitnega zakona izrecno imenoval GM za slovenski konservatorij. Naše stališče in naš cilj sta namreč zagotoviti slovenski manjšini državni konservatorij, ki naj dopolni že obstoječe šolske strukture slovenske manjšine. Menimo namreč, da se kot manjšina ne smemo in ne moremo odpovedati tej pravici ter da mora javno-pravno priznanje GM upoštevati specifičnost slovenske narodne skupnosti, za katero ne morejo veljati enaka merila kot za italijanske glasbene šole.

Kaj bo to pomenilo za samo šolo, učno osebje in gojence?

Pridobitev državnega konservatorija ne pomeni, da bi se s tem ukinila GM ustanova. Ohranila bo vse obstoječe dejavnosti razen tistih, ki bi prešle pod učni načrt državnih šol. To pomeni, da bi ohranili predšolski in osnovnošolski pouk, se pravi vse gojence, ki ne dosegaajo še starosti za vpis na konservatorij; nadalje vse ostale, ki se ne nameravajo posvetiti izključno glasbenemu pouku, godbeniške šole, vse skupine, ki delujejo v okviru GM, seveda organizacijo koncertne sezone in možne druge dejavnosti, ki bi obogatile glasbeno kulturo pri nas. Gojenci konservatorija bi končno dosegli državno priznano diplomu v svojem jeziku, po drugi strani pa bi končno odpadla krivica, ki jo doživljamo kot pripadniki slovenske manjšine in italijanski davkoplačevalci, ko moramo za glasbeno vzgojo v svojem jeziku plačevati precej visoko šolnino. Glede osebja pa je stanje jasno, saj bi postali redni državni uslužbenci.

POSLANICA

BAZOVIŠKIH JUNAKOV (2.)

DIOMIRA FABJAN BAJC

Tako piše drug obsojenec na prvem tržaškem procesu, Vladimir Štoka:

"A rečem lahko z mirno vestjo, da se ne kesam in ne obžalujem svoje mladosti, ki mi je prešla med štirimi zidovi. Če je zidovje omejevalo očesu razgled in telesu gibanje, se je tembolj razvijala duša. Ni zidovja, ki bi omejevalo razmah človeške duše. Zapor je preizkuševalnica: kar je kaj vrednega, to ostane in se še razvija - kar je gnilega, odpade."

Kakšna moralna veličina! Zaman iščemo v besedah obsojencev mržnjo, sovraštvo do zverinskih mučiteljev, najdemo kvečjemu prezir. Razumevanje najdemo tudi do šibkejših, ki so mogoče med mučenjem kaj povedali ali priznali.

Pravi nadalje Vekoslav Španger:

"...naše ljudstvo ni potrebovalo nobene strankarske pripadnosti, nobenih strankarskih izkaznic ne samozvanih voditeljev. Fašistični vandalizem in dnevne krivice, ki so bičale naše ljudstvo, so mu ustvarile tisti neomajni idealizem in trdni značaj, iz katerega je črpalo vztrajnost za dolgoletno borbo proti fašizmu. Iz tega ljudstva je planila mladina še odločnejše v neenaki boji proti fašizmu, proti razna-

rodovalcu, brez v naprej pripravljenih formulacij, ker jo je gnal klic trpečih."

Tako Španger. Zato so te žrtve last vseh Slovencev, vsega slovenskega naroda; naj si nobena stranka ne drzne nikoli lastiti si teh žrtev: ti ljudje so padli samo za slovenstvo!

Še ena pomembna Špangerjeva trditev me je vznemirila, in sicer "da od ustanovitve te organizacije (leta 1927) pa do dneva, ko smo bili prisiljeni oditi za zapaha, niso ne tajna organizacija Borba ne člani te dobili niti beliča od kogar koli, ki ni pripadal tej organizaciji."

Kakšna moralna lekcija!

Če smo pošteni in odkriti, se bomo zdrznili in si bomo izprašali vest. Koliko laži se je nabralo tudi v naših dušah! Zato si ne upamo odgovarjati odločno in samozavestno na obrekovanja in žalitve v časopisih, ki nas dnevno zasuvajo s svojimi lažmi. V teh zmedenih trenutkih ime Bazovica žal ni

znano po teh naših junakih, ki so nam svetel zgled človeškega dostojanstva in ponosa, marveč po kraškem breznu tu v bližini. Vsako človeško življenje je sveto, tudi življenje zločinca: so mar samo življenja naših poštenih ljudi manj vredna?

Proti Slovincem in Hrvatom je bilo v dobi fašizma 131 procesov s 544 obtoženci. Obsojenih je bilo 476 ljudi. Od 42 smrtnih kazni, ki jih je izreklo Posebno sodišče v sedemnajstih letih delovanja (od 1927 do 1943) je bilo kar 33 Slovencev in Hrvatov. Da niti ne omenjamo ljubljanske province od 1941 do 1943! In nihče, prav nihče od krivcev teh montiranih in krivičnih procesov ni bil kaznovan! Mar še vedno velja zakon iz leta 1923, po katerem so nekazniva vsa tista dejanja, ki so bila izvršena iz italijanskih narodnih nagibov?

Prav je, da se poiščejo in da se sodi krivcem za mrtve v kraških brezni, a veliko prej je treba, da stopijo pred sodnike vsi nešteti še

živi krivci za požige, poboje, umore, mučenja, skratka krivci genocida nad našim narodom! Vse se je dogajalo na našem domu, na naši zemlji; kdor nas je zasedel, kdor nas je napadel, ta nosi glavno krivdo in odgovornost celo za tragično razcepljenost, v katero smo bili Slovenci pahnjani. Tudi od Slovenije želimo, da bi na protislovensko gonjo, porojeno sicer tudi iz notranjih političnih težav, odgovorila resnicoljubno, odločno, ponosno in dostojanstveno, kot so odgovorili na nasilje naši bazoviški junaki. Predrago so plačali svoj ponos, da bi jih smeli zatajiti!

Obsodba na prvem tržaškem procesu se je glasila:

"Obsojajo se: Vekoslav Španger na 30 let ječe, Vladimir Štoka na 20 let ječe, Nikolaj Kosmač na 25 let, Drago Rupel in Lovrenc Čač na 15 let, Janko Obad in Andrej Manfreda na 10 let, Slavko Bevk, Miroslav Pertot, Marijo Zahar in Josip Kosmač na 5 let, Ciril Kosmač in Leopold Širca oproščena.

Alojzij Valenčič, Franjo Marušič, Zvonimir Miloš, Ferdinand Bidovec na smrtno kazen, z ustrelitvijo v hrbet."

Umrli so 6. septembra 1930 ob zori. Ne bomo jih pozabili!

Bazovica, 8. septembra 1996

KONEC

SLOMŠEK IN NAŠ ČAS

AMBROŽ KODELJA

29. septembra obhaja Cerkev v Sloveniji Slomškovo nedeljo. Letošnja je posvečena 150. obletnici Slomškovega škofovskega posvečenja v Salzburgu, ki je bilo 5.7.1846.

Papež Janez Pavel II. v molitvi na Slomškovem grobu v Mariboru med svojim nedavnim obiskom

Če hočemo komu kaj povedati, ga moramo najprej poslušati. In ravno tu se pojavi vprašanje: "Kdo lahko danes komu kaj pove, da ga bo ta tudi poslušal?" Zdi se nam, da je šel mimo čas, ko so ljudje še znali poslušati. Mislim pa, da kljub vsemu le ni vedno tako. Še vedno so ljudje, ki poslušajo, in se o tem, kar so slišali, pogovarjajo, razpravljajo.

Nekaj podobnega se dogaja tudi z našim svetniškim kandidatom Antonom Martinom Slomškom. Veliko je govoril, prevajal in seveda tudi pesnil ter pisal. Gotovo so ga ljudje radi poslušali, da so si ob njegovi besedi prisvojili napotke za življenje; ob njegovi pisani besedi so tudi spoznali lepoto slovenskega jezika.

Znana je njegova modrost: "Prava vera bodi vam luč, materin jezik pa ključ do omike." Na kaj je mislil, ko je zapisal: "Prava vera bodi luč?" Na tisto vero, ki je stoletja dajala živ-

ljenje Slovincem ne glede na to, kod vse so raztreseni. Ne smemo mimo spoznanja, da z močjo vere zadobi naše življenje življenjsko polnost, smisel, pa tudi lepoto in seveda srečo, ki je zaobsežena v Božjem "žegnu".

Druga Slomškova misel je: "Materin jezik pa je ključ do omike." Ljudje se med seboj sporazumevamo tudi z govorom. Ni vseeno torej, kakšen je. Naša govorica, naš jezik je naše ogledalo, ogledalo naše notranjosti, ogledalo vseh vrst kultur, s katerimi se srečujemo. Skozi naš govorni jezik se odraža in izraža naša omika.

Navedel bom dva primera. Dva fanta sta se pogovarjala. Prvi pravi: "Normalno je, da pri nas doma govorimo: »Mama, prosim, ali bo kmalu večerja? Kje je, prosim, srajca? Sem lačen, bi, prosim, lahko dobil kruha? Prav tako vedno sledi beseda hvala!« Drugi pa doda: "Ne, pri nas

sploh ne rabimo niti besede *prosim* niti besede *hvala*. Zakaj naj bi ju rabili? - Saj smo družina!" Slomšek bi ob teh dveh primerih takole pojasnil: "Ni dovolj otroka le podučiti, treba ga je hudega obvarovati in k dobremu privajati!" Kaj je večje "privajanje k dobremu" kot človekova plemenita, iskrena in humana srčna kultura? Ali - kot tudi pravimo - kultura srca! Iz teh dveh primerov kot tudi iz Slomškovega nauka lahko razberemo, kako se iz drobnih družinskih dogodkov počasi, a vztrajno razvijajo spoznanja, navade in čut, da znamo ceniti ne samo svoj trud, ampak tudi napore drugih. To je tudi spoznanje, da z vsakodnevnim duhovnim drobižem vsakdo od nas pripomore k sooblikovanju kraja, župnije, vasi in narodne omike.

Prav ta potreba po kulturi srca je izražena v Slomškovi misli, ko pravi: "Učenost brez čednosti je cvet sadja!" Učenost pronica v nas na različne načine. Danes jo v veliki meri srkamo skozi televizijo, računalnike in podobne sodobne novotarje. Pozablamo pa, da se učnost, razgledanost in kultura srca oblikujejo ob branju, zlasti ob dobrem, poštenem branju. Poznamo zanimiv pregovor: "Povej mi, s kom hodiš, in povem ti, kdo si!" Ta pregovor pa lahko dopolnimo: "Povej mi, kaj bereš, in povem ti, kakšen si!" Slomšek se je veliko trudil, da bi dobra pisana materina beseda prišla v naše družine. Njegova želja ni bila samo za včeraj. K temu nas spodbuja tudi danes.

Kljub televiziji si vzemimo čas za branje! To naj velja zlasti za naše starše kot tudi za šolarje. Slomšek je takole zaključil, ko je opazil pomankljivost v branju: "Prazen sod močno bobni in snetljiv klas visoko glavo nosi."

Ob koncu naj se dotaknem še ene njegove misli. Radi tarnamo nad časom, nad slabo šolo! Šolsko, vzgojno in tudi politično problematiko je Slomšek strnil v en sam stavek, ki se glasi: "Iz dobre šole prarastejo boljši časi, iz slabe pa slabi, kajti časi so takšni, kakršni smo ljudje!"

Tako si tudi mi skušajmo vzeti nekaj Slomškovih miselnih drobcev za nekakšen vzpodbudni življenjski moto. Spremlja pa naj nas tudi njegova misel: "Srečen ni, kdor veliko ima, ampak kdor malo potrebuje!"

PAPEŽ JANEZ PAVEL II. SKLENIL APOSTOLSKI OBISK V FRANCJI

JURIJ PALJK

Z velikim slavljem se je v nedeljo v Reimsu končal papežev obisk v Franciji. Nekateri so napovedovali, da se bo srečanje s sv. očetom udeležilo katastrofalno majhno število ljudi...

A ni bilo tako, saj je nedeljsko slovesno bogoslužje pokazalo, kako zna sveti oče obrniti tudi polemike v prid oznanjevanju evangelija. V Franciji je svetemu očetu sledilo nad sedemsto tisoč ljudi.

"Nobenega drugega cilja nimamo kot samo to, da služimo človeku v duhu vesoljnega bratstva in občestva združenih," je dejal sveti oče francoskim škofom in tako utišal polemike, ki so jih nekateri krogi v Franciji zagnali pred obiskom. In vsem tistim laikom, ki so nasprotovali njegovemu obisku, je dejal: "Povsem razumljivo je, da se v družbi, ki je storila zelo veliko za priznanje človeške svobode in za človeške pravice, lahko tudi izražajo lastna prepričanja, kar pa še ne pomeni, da se ta prepričanja hočejo na vsak način imponirati tudi drugim!"

Veliko zanimanje za papežev obisk je vladalo tudi zato, ker letos poteka natanko 1500 let, odkar je francoski vladar Klodvik sprejel sveti krst; to letnico nekateri omenjajo kot začetek krščanstva v Franciji. Sv. oče pa je pomenljivo dejal, da je bil ta krst samo en krst in "je pomenil tisto, kar pomeni vsak krst".

Papež Janez Pavel II. se je ob odhodu iz Francije poslovil od Fran-

cozov z besedami: "Vaš narod naj ostane gostoljuben in naj skrbi, da se bodo neprestano razvijali ideali svobode, enakosti in bratstva, ki jih je vaš narod znal zelo dobro predstaviti svetu." S temi besedami je zaprl usta največjim kritikom, ki trdijo, da se sv. oče ne zaveda pomembnosti francoske revolucije. Seveda je med svojimi govori papež Wojtyła govoril tudi o solidarnosti in o tem, da krščanstvo noče nikomur vsiliti svojega prepričanja. Njegov obisk je bil izrazito misijonske narave, saj je govoril kot misijonar, ki se zaveda vloge Cerkve v današnjem času; zato je dejal kristjanom: "Cerkev mora reševati in ne obsojati, mora služiti in ne, da se ji služi!" Nadalje je kristjane naravnost rotil, naj bodo luč sveta, in to z zglednim življenjem, saj bodo le tako lahko kvas življenja.

Svetovna javna občila so seveda sledila papeževemu obisku v Franciji tudi v luči njegovega zdravja, za katero se ve, da ni najboljšo. Lahko rečemo, da je naravnost neverjetno, kako sv. oče prenaša velike napore takih potovanj. Pariški kardinal Jean Marie Lustiger, ki je velik papežev prijatelj, je časnikiarjem dejal, da se sveti oče rad pošali s smrtjo, da o smrti govori z nasmehom na ustnicah, saj se zaveda svoje minljivosti. Med drugim pa jim je kard. Lustiger tudi povedal, da se sv. oče zaveda resnosti svojih zdravstvenih težav. Kljub temu pa nadaljuje svoje delo in je ob koncu obiska dejal: "Nasvidenje drugo leto v Franciji, ko bom prišel z mladimi v Pariz!"

ČLOVEK - BITJE VERE (4)

ZVONE ŠTRUBELJ

Človekovo temeljno zaupanje (pra-zaupanje) je osnovna in radikalna drža, saj se istoveti z njegovim dejanjem obstoja. Ali ne sledi iz tega, da je tako ravnanje človeku dano že od začetka, z njegovim rojstvom? Ali ne gre za naravno nagnjenje k pritrditvi, k eksistenčnemu "da-ju"? Ali resničnost stvari in bitja nasploh človeka spontano tako privlači, da, kadarkoli se obrača nanjo (k bitju stvari), išče njen smisel in kako bi si pridobil njeno dobro? Ali pa je to tudi pridobljena, vzgojena drža?

Kanadski antropolog vzgoje Eric Erikson si je zastavil prav to vprašanje. Ko opisuje psihogenezo človekove države zaupanja, ugotavlja, da je afektiven odnos med otrokom in materjo odločilen faktor za poznejši harmoničen odnos z okoliškim svetom. Zagotovilo, da je otrok ljubljen, zaupanje v njegovo mater, naravno rojeva v otroku občutek varnosti pred

svetom, ki ga obkroža in ga tudi ogroža. Za odrasčajočega in odraslega je nato pomembna oseba prijatelja ali partnerja. Oseben odnos z njim utrjuje in razvija držo zaupanja. Glede na genezo temeljnega zaupanja lahko torej ugotovljamo, da se na začetku pridobiva čisto naravno in samo po sebi umevno v normalno preživetem otroštvu. Šele nato postane dejanje zavestne izbire, premišljene in kritične odločitve.

Kdaj pride do te zavestne opredelitve? Omenjeni antropolog odgovarja, da predvsem v resnih življenjskih krizah. Takrat namreč izbruhne z vso silovitostjo končnost in kontingenca sveta in človeškega življenja. Vse to človeka privede do premišljene odločitve, pravzaprav prave "določitve" odnosa do problematične resničnosti. Na tem področju človek ne izbira kakor med rdečim in zelenim, belim ali črnim. Izbira namreč med lučjo in temo. Samo življenje človeka bolj nagiba k pritrditvi, k luči, kot pa k zanikanju, k temi. V praksi je absoluten "ne!" z vsemi svojimi posledicami dejansko nevzdržljiv. Vsak izraz življenja prinaša s seboj neko določeno zaupanje. Celu usodna

odločitev za samomor je v tem smislu dejanje zaupanja, ker je izbira še najbolj ugodne, torej pozitivne, rešitve. O tem nam zgovorno pričajo sporočila samomorilcev, ki pisno ali v nemi govorici izražajo klic po priznanju, torej zaupanju.

Ko nekdo zaupa komu kot prijatelju, tvega. Na začetku odnosa ni jasno, če je ta, na katerega se obrača, sploh vreden zaupanja. Če tvega in mu zaupa, se mu tudi drugi, na katerega se obrača, odpre in tudi on zaupa. S tem opravičuje njegovo potezo zaupanja. Prav tako je na eksistenčni in globlji, ontološki ravni. Po držbi temeljnega zaupanja se bitje stvari začne razodevati meni. Kljub vsemu problematičnemu značaju, ki ga ima resničnost, se le-ta odpira in razodeva. Kaže se v svoji enosti (identiteti), resničnosti (pomenitosti) in dobroti. To najbolje vedo pesniki in umetniki, ki v svojih delih izražajo razodevanje najgloblje resničnosti stvari. Že tu smo tudi na prvi in osnovni stopnji božjega "razodetja", ki je za vernega človeka izkušnja milosti.

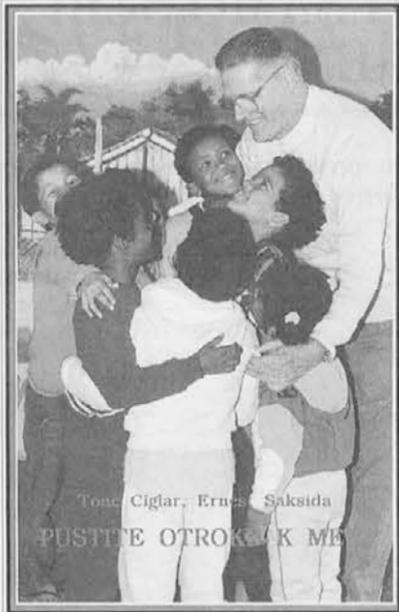
"PUSTITE OTROKE K MENI"

JURIJ PALJK

Ljubljanska knjižna založba Salve je pred kratkim izdala knjigo o življenju in delu primorskega misijonarja, salezijanca Ernesta Saksida.

Naslov knjige je *Pustite otroke k meni*, napisala pa sta jo misijonar Saksida in Tone Ciglar. Knjiga je že deveta v zbirki Misijonska pričevanja, izdana pa je bila ob jubilejnih slavjih misijonarja Ernesta Saksida, saj letos poteka že misijonarjeva šestdesetletnica salezijanskega in misijonskega poklica, petdesetletnica Saksidovega duhovniškega posvečenja in 35-letnica Don Boskovega mesta, ki ga je salezijanec Saksida v Braziliji zgradil dobesedno iz nič. Knjiga pa je posvečena tudi 700-letnici župnije svetega Danijela v rojstnem kraju misijonarja Saksida - v Dornberku.

Mislim, da bo knjiga, ki je tudi bogato opremljena s fotografijami, pravo odkritje za vsakega slovenskega bralca, saj nam razkriva tuji svet, v katerem se je slovenski misijonar izkazal. Gre za pričevanje, ki v našem razvitem svetu govori o ljudeh, ki niso srečno rojeni, ker so jih pomanjkanje, beda in lakota zaznamovale že v mladosti. Gospod Ernest Saksida je namreč salezijanski misijonar že od malega, saj je med salezijance vstopil že kot petnajstleten fantič in takoj odšel v Brazilijo, kjer je tudi postal duhovnik. Njegovo življenje je bilo za vedno zaznamovano, ko je bil kot mlad duhovnik poslan v mesto Corumbà na mejo z Bolivijo. Tam se je misijonar sre-

čal z najrevnejšimi barakarji. Najbolj ga je pretreslo, ko je videl, da je med ljudmi, ki živijo v barakah, ogromno otrok. Ti so brez vsakršne prihodnosti, ker nihče ne skrbi za njihovo izobrazbo in jih prav tako nihče ne skuša iztrgati iz revščine. Kmalu je začel z delom in zato, da bi bil bližje najrevnejšim, se je misijonar Saksida preselil v barake, med zadnje. V knjigi zelo lepo pove, da **te revež ne razume, če tudi sam ne deliš revščine z njim**. Ko je misijonar Saksida premagal prve težave, je začel z zbiranjem denarja, kajti za otroke je hotel zgraditi sodobne šole, internate, dostojno ambulanto in vse, kar imajo vsi otroci v razvitem svetu.

Knjiga je pričevanje o trdem delu misijonarja, ki je vedno zaupal v Božjo pomoč, saj se na ljudi skoraj ni mogel zanesti. Posebno pretresljivo je misijonarjevo poročanje o tem, kako ga v Braziliji bogatejši ljudje niso hoteli nikdar poslušati in se je za pomoč zato moral vedno zatekati v tujino. V tridesetih letih je slovenski misijonar zgradil Don Boskovo mesto na obrobju mesta Corumbà, mesto, v katerega vsako leto sprejema nad tri tisoč zavrženih revnih otrok, in tem nudi dostojno šolanje in prehrano. Pričevanje o tem, kako hudo je bilo na začetku, je v knjigi *Pustite otroke k meni* pretresljivo, saj vsakogar sili k razmišljanju.

Bralca bo pretreslo tudi takrat, ko bo prebral misijonarjevo življenjsko zgodbo, saj se bo zamislil nad tem, kako mlad je gospod Saksida odšel v misijone in zapustil premožnejšo kmetijo v Dornberku, sestre in brate ter očeta in mater, ki ju ni nikdar več videl, ker sta kmalu po njegovem odhodu umrli. Predvsem pa nam knjiga razkriva velikega Slovence, ki je v tujini dosti bolj poznan kot doma, saj ga nekateri v tujem svetu primerjajo sami Materi Tereziji. Knjiga je pričevanje o največjem grehu človeštva, o lakoti in revščini, o zavrženih otrocih, katerim skuša misijonar Saksida pomagati tako, da jih šola in pripravlja na življenje, ki bo vredno življenja.

Prav je, da so knjigo izdali, saj bi sicer življenja in dela misijonarja Ernesta Saksida v Sloveniji, od koder je doma, ne poznali in tudi ne cenili. Ljudje njegovega kova pa so s svojim življenjem lahko svetel zgled vsem nam.

BESEDA ŽIVLJENJA

26. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

BOG NE MARA NAŠIH OBLJUB, HOČE NAŠA DEJANJA

Priliko o "neenakih" sinovih, ki nam je bila podana "v poučenju" v današnjem evangeljskem odlomku, je Jezus povedal na veliki torek, zadnji dan svojega javnega delovanja. "Pred Jezusom v templju stoji odposlanstvo narodnih prvakov, sive glave, učene, božji službi posvečene osebe, a nevredne dubovniške časti," si to dogajanje živo predstavlja p. Albin Škrinjar. "Pred Jezusom stoje voditelji izvoljenega naroda, ki bodo svoj narod odtrgali od Jezusa; pribaja čas ločitve." Nanje obrača Jezus priliko in napove, da bo tisti, ki jih oni imajo za zaničevanja vredne grešnike - cestinarji in nečistnice - šli v božje kraljestvo pred njimi.

Če imamo "ušesa za poslušanje", smo razumeli, da je prilika namenjena tudi nam. Iskreno priznajmo, da smo nemalokrat podobni prvemu sinu iz evangelija. To je bil "priden fantek": očetu brez pomisleka obljubi, da bo storil, kakor mu je rekel, dejansko pa ravna drugače. "Kar je pri pobožnosti labko in nas dviga v oči ljudi, to delamo," piše p. Albin Škrinjar. "To je tisti naš 'da, gospod'. Težko pa se pripravimo k delu, kjer se mora človek potiti..." Bog ne prenese takega igranja, saj vidi v srce. Ljubši mu je drugi sin, ki očetu v obraz pove, da njegovega naročila ne bo izpolnil; v srcu pa je veliko boljše, kot se dela na zunaj, očeta ima vendarle rad in bo z dejanji popravil, kar je zagrešil z nepremišljeno besedo. Bog - on je ta oče iz prilike - ne mara naših lepih besed in sladkih obljub, boče naša dejanja, naše življenje. Ob ravnanju drugega sina nam p. Albin Škrinjar ponuja dragocen nauk: "Nikar ne zaničujmo grešnikov; ko se kesajo, je njihovo ponižno kesanje Bogu ljubše kot naša vase zaverovana svetost!" In take namišljene svetosti je med tako imenovanimi "dobrimi kristjani" veliko! Farizejska "žlabta" še ni izumrla in tudi po naših žilah se pretaka farizejska kri.

Apostol Pavel nam v današnjem drugem berilu, vzetem iz njegovega Pisma Rimljanom, ponuja učinkovit "protistrup" zoper bolezen farizejstva: "Imejte v ponižnosti drug drugega za boljšega od sebe." Pa ne samo navidezno, ampak iskreno v soljudeb, kar je dobrega, pa ne bomo tako samozadovoljni. Taki smo vsaj v svojih mislih kar vsi od kraja; bolj "obupni primeri" pa kar na glas povejo: "No, jaz sem še najboljši od vseh!" Apostol nam postavlja pred oči tistega, ki ga smemo in moramo posnemati: "isto mišljenje naj bo v vas, ki je tudi v Kristusu Jezusu." Čeprav je bil Bog, se je ponižal in vzel nase podobo revnega človeškega bitja. In sicer zato, da bi nas s svojim zgledom učil, kakšna mora biti naša življenjska pot, da bomo opravičili zaupanje, ki nam ga je izkazal Bog, ko nas je po naših starših poklical v "vinograd" življenja. Služiti drug drugemu - to je naš poklic!

Poglejmo vsak v svoje življenje. Ali se kaj pozna, da smo trideset, pideset, sedemdeset let v Jezusovi šoli? Ali smo po življenju še vedno poganski? Ali v nas prevladuje prepirljivost, slavoblepnost? Ali gledamo le na to, kar je moje, naše, in ne na to, kar je drugih? Ali nosimo Boga na jeziku, z življenjem pa ga tajimo?

Seminar o smislu trpljenja in stiske

Inštitut Antona Trstenjaka, slovensko društvo Hospic, Mohorjeva družba iz Celja prirejajo seminar o smislu trpljenja in stiske ob izidu knjige Bernharda Haringa z naslovom *Videl sem tvoje solze*. Seminar bo potekal v Cankarjevem domu 4. decembra. Na seminarju bo beograjski nadškof prof. dr. Franc Perko predaval na temo *Prijazna smrt, predolgo se ne mudi*, dr. Metka Klevišar bo govorila o *Hospicu-celostni skrbi za umirajočega bolnika in njegovo družino*, dr. Jože Ramovš pa o smislu trpljenja v logoterapiji. Med seminarjem bodo pripravili tudi srečanje s prof. dr. Bernhardom Haringom; ob tej priložnosti bodo predstavili tudi zgoraj navedeno Haringovo knjigo. Zainteresirani se lahko prijavijo na seminar na naslov Inštitut Antona Trstenjaka, Resljeva 7, 1000 Ljubljana.

SÃO PAULO V BRAZILIJU

IZ ARZENALA, KJER KUJEJO UPANJE (4.)

DANIJEL DEVETAK

FAVELAS

Predsednica Karitas iz São Paula gospa Toninha nas je pospremila v gričevnato predmestje, kjer se je pred našimi očmi razprostiralo morje favel, nizkih bivališč najrevnejših. Šli smo z njo, ker so to kraji, kamor je bolje, da tujec sam ne gre... Hodili smo po ozki blatni stezi in se ustavili v eni izmed enosobnih hišic ob umazanem potoku, skoraj prekritem z odpadki. Tam sta se dva - umazana - otroka igrala med smetmi s kamnom, privezanim na umazano najlonsko

vrečko. Je bila to njuna edina igrača?

Spoznali smo mladega duhovnika p. Wilsona, ki dela z ljudmi iz favel. S svojim avtom nas je peljal do nedokončane zgradbe, v kateri so živeli štirje njegovi prijatelji - dvanajstletni fantje brez družine, ki so zbežali iz sirotišnice; eden je spal na kosu kartona sredi prahu v "objemu" mamil.

"Cerkev oz. njen predstavnik med favelami opravlja vse mogoče vloge," je povedal p. Wilson; "je prva pomoč, odvetnik, oče, brat, taksi..." Nekaj dni prej je isti

Favelas: otroka med igranjem

duhovnik ponoči peljal žensko iz favele proti bolnišnici in otrok se je rodil v njegovem avtomobilu...

CORTIÇOS

Ta izraz pomeni v brazilščini čebelnjak, uporabljajo pa ga za označevanje predvsem starejših in zapuščenih mestnih stavb, ki jih reveži nezakonito zasedajo in zgneten živijo v njih. Imel sem možnost videti tudi to grozoto! Nedaleč od centra smo vstopili v zanemarjeno hišo evropskega tipa, v kateri bi v naših krajih prebivalo največ 8 ali 10 oseb. Obstrmel sem, ko mi je gospa Toninha povedala, da v njej živi 40 družin! Na kratko sem si ogledal nekaj sob, prepolnih plesni, starih in polomljenih delov pohištva, umazanih in - seveda - preplašenih pogledov otrok. Na kratko zato, ker me je bilo sram že samo

tega, da sem bil oblečen v čiste obleke.

O narodu z 11 milijoni samorastnikov je težko pisati neprizadeto, hladno, odmaknjeno. Čustva, ki jih je v stiku s tako stvarnostjo težko obvladovati, so najpogostejše močna jeza, sramota, da si zahodnjak, občutek grozljive nemoči. In vendar je pomembno, da se malodušje spremeni v moč. Največja napaka bi bila pustiti stvari take, kot so, in se niti ne potruditi, da bi se spremenile. Ni dovolj, da, kdor more, nudi razvojna sredstva in vodi razvojne načrte. Po krivici zaslužnjem ljudem je treba pomagati, da sami stopijo na noge in hodijo po poti pravega razvoja; ta pa ne more iti mimo močnih človeških vsebin dostojanstva in osvobodjenosti potreb.

KONEC

Cortiços: "čebelnjak" prestevilnih

5

ČETRTEK
26. SEPTEMBRA
1996

PROBLEMI IN REPERTOAR SSG

NAŠE GLEDALIŠČE NE MORE BITI SAMO SEBI NAMEN

V petek, 20. t.m., so v foyerju Kulturnega doma v Trstu spregovorili o tekočih problemih Slovenskega stalnega gledališča ter predstavili repertoar za sezono 1996/97.

Uvodoma je spregovoril predsednik SSG dr. Rafko Dolhar, ki se je zaustavil še zlasti pri tekočih problemih našega gledališča. Svoj govor je označil kot namembno provokacijo in se najprej zaustavil pri nezadostni udeležbi publike na predstavah. Predsedniku ni v zadoščenje, da ima osrednja kulturna ustanova, ki stane toliko truda, dela in sredstev, le tri tisoč abonentov in nekaj sto priložnostnih gostov. Kulturni dom je označil kot slonokoščeni stolp, ki ni po uporabnosti niti senca tistega na trgu Oberdan, ki so nam ga fašisti požgali. "Ta katedrala v naši zamejski puščavi je danes absolutno premalo izkoriščena," je nadaljeval Dolhar. Da je večina, ki se je odzvala vabilu na predstavitev sezone, le s težavo dobila parkirni prostor, je le ponovni dokaz, da je lokacija v ulici Petronio ponesrečena. Prav take lokacije so deležna tudi druga bližnja gledališča, ki pa jih Tržačani pridno obiskujejo, tudi nekateri Slovenci, ki naše gledališče snobirajo, češ da jim ne nudi dovolj kakovostne kulturne hrane. "Tu torej nekaj ni v redu," je pripomnil predsednik SSG. Res je, da s šestimi predstavami ni mogoče ustreči vsem, povsem neznana pa je tudi odmevnost gledališke ponudbe SSG. "Delamo torej v brezodmevnem prostoru." O repertoarju, ki ga SSG ponuja, je Dolhar izrecno povedal, da je ta drug po vrsti, ker je prvega upravni svet zavrnil zaradi finančnih pripomb.

"Zakaj okoličani ne prihajajo v gledališče? Odkar sem upravitelj te ustanove," je nadaljeval predsednik SSG, "skušam prepričati svoje sodelavce, da je treba iti z gledališčem med ljudi, če ljudje ne pridejo v gledališče". Sodelavci se izgovarjajo, da je to tehnično neizvedljivo; res je tudi, da obstajajo določene birokratske ovire; da pa je formalnosti zadoščeno, se predstave raje predvajajo v slonokoščeni stolpu v ne

vedno zadovoljivi zasedbi dvorane, kar pa seveda ni prijetno, še manj v zadoščenje igralcem SSG. Predsednik je svoj poseg sklenil z mislijo, da bodo nekaj podobnih predstavitev večerov abonmajske ponudbe priredili tudi po okoliških vaseh in kulturnih domovih, saj "naše gledališče ne more biti samo sebi namen. Če ne dosežemo občinstva, ki mu je naše delo namenjeno, pomeni, da mlatimo prazno slamo," je končal predsednik Dolhar. Želja je torej, da bi se Slovensko stalno gledališče premaknilo z mrtve točke.

Nato je spregovoril ravnatelj SSG Miroslav Košuta, ki je svoj poseg začel s spominom na preminulega dolgoletnega sodelavca, režiserja Jožeta Babiča. O pretekli sezoni je Košuta povedal, da gotovo ne bo zapisana med uspešnejše. V letošnjem repertoarju pa je veliko manj tveganj kot v lanskem, saj je začinjen z različnimi komedijami, kot je *Afrika ali Na svoji zemlji* novega komediografa Borisa Kobala. K vpisu abonmajev SSG vabi s stavkom, ki je jasna opredelitev repertoarja: *Ne boste zamerili, če bomo letos kljub vsemu veselejši?* Zastavili so ga namreč upoštevaje negotovanje občinstva ob nekaterih lanskih predstavah, a tudi vse bolj mračni vsakdanjosti, ki ji splošna kriza že daje pečat tragičnosti. Ravnatelj Košuta je nato poudaril tesnejše sodelovanje, do katerega je končno le prišlo s Primorskim dramskim gledališčem iz Nove Gorice, s katerim bodo v koprodukciji pripravili Shakespearovo

tragedijo *Rihard III.* ter si izmenjali gostovanja. V letošnji sezoni bodo proslavili tudi štiridesetletnico gledališkega delovanja igralke Bogdane Bratuž.

Mladim in šolam želi SSG zagotoviti, da jim bodo letos posvetili še večjo skrb kot doslej. Za višje šole se bodo potrudili uresničiti lanski načrt o zgodovini gledališča, najpomembnejša izmed predstav izven abonmaja pa je kabaret z naslovom *Izza Karpatov*. Po dolgem času naj bi v tej sezoni zopet prišlo do predstave na prostem, že v prihodnjih dneh pa bodo objavili razpis za gledališko šolo. Nadaljuje se sodelovanje s Stalnim gledališčem Furlanije-Juljske krajine, s katerim se dogovarjajo za novo skupno predstavo v prihodnji sezoni; tesno pa je SSG povezano tudi z gledališčem La Contrada. S tem v zvezi naj omenimo, da bo v Kulturnem domu na začetku decembra ali januarja nastopil sloviti Paolo Rossi. Na koncu svojega posega je Košuta zapisal še poudarek na dobre odnose, ki jih imajo s sindikati, s katerimi so se lotili reševanja vrste vprašanj, predvsem pa se želijo zahvaliti Bančni sekciji pri SDGZ, ki je že štiri leta zaporedoma podprla mladinski abonma. Upajo, da jim tudi letos ne bo odrekla svoje pomoči. "Obnovljena dela v kulturnem domu pa so poglavje zase," je zaključil ravnatelj SSG Miroslav Košuta.

O prvi predstavi, ki bo 11. oktobra, *Razbito steklo*, Arthurja Millerja, je spregovoril njen režiser Dušan Mlakar, ki je pojasnil, da ne gre za

spektakelski projekt, temveč so to z izvrstnimi igralci prikazane traume življenja. Z igro bi želel režiser vznemiriti, izzvati publiko, naj pride v gledališče. Mlakar namreč meni, da je človek družabno bitje, ki brez gledališča ne more živeti.

O koprodukciji s Primorskim dramskim gledališčem je spregovorila njena umetniška vodja Katja Pegan. K dotlej povedanemu je pripomnila, da se njihovi problemi, predvsem glede finančnih sredstev,

ne razlikujejo od naših, da pa je v Novi Gorici veliko bolj gleda odziva publike. Koprodukcije se seveda veseli, ker že vrsto let ni bilo medsebojnih gostovanj, pa tudi zato, ker so velikemu številu potrebnih igralcev pri tragediji *Rihard III.* kos le s skupnimi močmi.

Novopečeni domači komediograf Boris Kobal je v svojem tipično duhovitem slogu predstavil svojo storitev *Afrika ali Na svoji zemlji*, ki bo kot druga predstava letošnje sezone na sporedu 15. novembra. Da ne bi bili prikrajšani za smeh, vsebine zaenkrat ne bi razkrili.

Med prisotnimi na tej *naelektreni* predstavitvi sezone SSG je bil tudi gospod Dušan Bavdek, ki je pozdravil kot podpredsednik parlamentarnega odbora za kulturo in šport v Sloveniji ter kot član zunanje-političnega odbora slovenskega parlamenta.

E.D

ABONMA SSG ZA SEZONO 1996/97: SEZNAM PREDSTAV

1. Arthur Miller: **RAZBITO STEKLO**, drama
režija Dušan Mlakar
predstava SSG, premiera 11. oktobra 1996
2. Boris Kobal: **AFRIKA ali NA SVOJI ZEMLJI**, komedija
režija Boris Kobal
predstava SSG, premiera 15. novembra 1996
3. Georges Feydeau: **BOLHA V UŠESU**, komedija
režija Vito Taufer
gostovanje Drame SNG Ljubljana, 13. decembra 1996
4. Branislav Nušič: **ŽALUJOČI OSTALI**, komedija
režija Zijah Sokolovič
predstava SSG, premiera 10. januarja 1997
5. Mary Chase: **HARVEY**, komedija
režija Vida Ognjenovič
gostovanje Primorskega dramskega gledališča, 13. februarja 1996
6. William Shakespeare: **RIHARD III.**, tragedija
režija Mile Korun
koprodukcija SSG in PDG, premiera 13. marca 1997
7. Arthur Schnitzler: **VRTILJAK**, deset dialogov
režija Marko Sosič
predstava SSG, premiera 18. aprila 1997

7+1: mimo navedenih sedmih še ena predstava po lastni izbiri: 7+1

KOROŠKI DNEVI NA PRIMORSKEM

V organizaciji Krščanske kulturne zveze iz Celovca, Slovenske prosvete iz Trsta in Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice bodo od 5. do 13. oktobra potekali Koroški kulturni dnevi na Primorskem. Številne koroške kulturne skupine se bodo predstavile na Goriškem in Tržaškem in prikazale bogato kulturno žetev letošnje sezone. Na Goriškem bo odprla Koroške dneve skupina katoliškega prosvetnega društva Šmihel z lutkovno igro *Letiči žaban*; ogledali si jo bodo otroci goriških slovenskih osnovnih šol. Med tednom bodo predstavili publikacije Krščanske kulturne zveze in Slovenskega narodopisnega inštituta Urank Jarnik. Predstavitve bo v torek, 8. oktobra, v Katoliški knjigarni. V sredo, 9. oktobra, pa se bodo srečali gojenci glasbenih šol iz Koroške, Kanalske doline in Gorice, ki bodo priredili nastop v komorni dvorani Katoliškega doma. V istih prostorih bosta v petek, 11. oktobra, nastopila dva priznana glasbenika: Toni Kernjak na klavirju in Kristjan

Filipič s prečno flavto. V nedeljo, 13. oktobra, je na programu komedija *Poročni list* židovskega avtorja Ephraima Kishona. V režiji Francija Končana bodo nastopili člani gledališke skupine Katoliškega prosvetnega društva Planina.

Na Tržaškem se bodo Koroški kulturni dnevi začeli 7. oktobra s predvajanjem filma *Backup - Slovenska beseda na Koroškem*. Predstava bo v Peterlinovi dvorani v ulici Donizetti. V sredo, 9. oktobra, pa bo na sedežu krožka Virgil Šček predstavitev organiziranega dvojezičnega šolstva na Koroškem in izobraževalnih ustanov koroških Slovencev ter razstava dvojezičnih učbenikov in drugih učnih pripomočkov. V soboto, 12. oktobra, bodo tri prireditve: najprej bodo pripravili lutkovno predstavo Evgen na Opčinah in v Boljuncu, v večernih urah pa bodo nastopili na Opčinah vokalna skupina Lipa in tamburaši Slovenskega prosvetnega društva Št. Janž in družine Blažej iz Galicije. Mlada glasbenika Kernjak in Filipič pa se bosta isti dan predstavila v Peterlinovi dvorani. Več o prireditvah in točnejši spored bomo objavili prihodnjič.

ATENTAT NA SLOVENSKE ŠOLE PRI SV. IVANU V TRSTU (2.)

JANKO JEŽ

Kmalu me je v ravnateljstvu obiskal podporočnik občinske straže. Nastopal je zelo uradno. Iz aktovke je snel spopič papirja in pisalo ter začel z zasliševanjem. Zanimalo ga je, kako vem, da so pri atentatu uporabljali raztrelivo "gelignite". Tedaj sem se zdrzil. Rekel sem si: "Zaslišujete, kot da bi bil ti atentator!" Zato sem hotel imeti pričo. Pozvonil sem in glasno slugo vprašal, kje sva brala poročilo o atentatu in izvedela za ime razstreliva. Sluga je povedal, da je o tem pisal tržaški dnevnik.

Pri prvem atentatu na šolo pri Sv. Ivanu v Trstu je zanimiva ugotovitev, da so za njegovo izpeljavo izbrali praznični dan, kar daje misliti, da niso hoteli prelivati krvi naše šolske mladeži, ampak jim je zadoščevalo stavbo zrušiti. Šlo naj bi za usodni poskusni atentat, ki naj bi preizkusil raztrelivo in sposob-

nost vpreženih ljudi. Gre za izjavo za že omenjenega skesanca. Ta je tudi povedal, da so številni "ordinovisti" prišli iz Padove, da bi si ogledali teren okrog slovenske šolske stavbe. To so seveda najlepše doseglji z ulice Brandesia, kjer je bilo dovolj, da si preskočil zidek in si že bil na šolskem vrtu. Pač pa moramo ugotoviti, da na okenski polici postavljeni peklenski stroj ne bi mogel prizadeti večje škode celotni stavbi. Postaviti bi ga bilo treba v notranjosti šole in uspeh ne bi izostal.

V časopisju pa ne omenjajo drugega atentata, do katerega je prišlo nekaj časa kasneje. Takrat je atentator stopil v stavbo spredaj, verjetno zjutraj, potem ko je čistilka po opravljenem delu odšla in pustila odprta vrata. Atentator je peklenski stroj postavil ob betonski opornik, ki veže šolsko stavbo s kasneje prizidano telovadnico. Kaže, da je bil

stroj prešibek za trdno betonsko konstrukcijo. Eksplozija je razbila stekleno steno med vežo in vrtno za šolo, betonske dele pa je le površno oškrunila.

Priznam, da sta oba atentata povzročila precej strahu med starši, ki so mladino pošiljali v naše šole pri Sv. Ivanu. Zato smo prosili tržaško občino in dosegli, da je zvišala zid na ulici Brandesia in močno razsvetlila šolsko stavbo z vseh strani.

Ordinovisti pa niso mirovali, na zidni ograji, ki loči šolo od trga pri cerkvi, je kmalu zazijal napis: "Non c'è due senza tre!" Ustrahovali so nas z grožnjo tretjega atentata.

Ko sem nekega dne zapuščal šolo in se podal na trg za cerkvijo, kjer sem bil parkirani avtomobil, sem opazil, da je na podboju zadnjih cerkvenih vrat slonel visok fant, temnolas in močno ožgan od sonca. Pomilovalno se mi je režal. Pred nekaj dnevi sem v že omenjenih člankih v *Piccolu* opazil tudi njegovo sliko: bil je Manlio Portolan, eden glavnih voditeljev organizacije *Ordine nuovo*.

KONEC

SVEČANA PREDSTAVITEV NOVEGA SLOVENSKEGA PREVODA SVETEGA PISMA

JURIJ PALJK

V Ljubljani se je v petek, 20. septembra, končal tridnevni simpozij o interpretaciji Sv. pisma. Prirejen je bil v Cankarjevem domu ob izidu novega slovenskega prevoda Svetega pisma.

Med simpozijem so v četrtek, 19. t.m., tudi predstavili novi standardni prevod Sv. pisma v slovenskem jeziku. Ob tej priložnosti so priredili tudi majhno slavje, ki se ga je v Cankarjevem domu udeležilo precej ljudi; ti so najprej poslušali predavatelje in nato še slavnostnega govornika, samega prevajalca Sv. pisma in pisatelja Alojza Rebulo. Tržaški pisatelj se je v svojem govoru dotaknil predvsem velikega pomena Sv. pisma za ves slovenski narod.

Mednarodni biblični simpozij je bil na izredno visoki ravni, saj so organizatorji in udeleženci mnenja, da tako močne strokovne udeležbe do sedaj še na nobenem podobnem simpoziju ni bilo. Tega so se zavedeli tudi najvišji predstavniki Republike Slovenije, saj so se večernih slovesnosti vsi udeležili, o Sv. pismu in njegovem vplivu na slovenski narod pa sta med drugimi spregovorila predsednik slovenske vlade Drnovšek in sam predsednik Slovenije Milan Kučan.

Sicer pa je prav, da še enkrat opozorimo na novi slovenski prevod Sv. pisma, ki bo prišel iz tiskarne v teh dneh in bo v prosti prodaji stal okroglih 6.500 tolarjev, se pravi, da bo njegova cena v Italiji okrog sedemdeset tisoč lir. Gre za izjemen podvig slovenskih preva-

jalcev, saj so načelno prevajali iz originalnih jezikov in ne iz Vulgate, latinskega prevoda torej. Tako smo tokrat Slovenci gotovo dobili najboljši prevod Biblije, tak prevod, ki bo gotovo zdržal kar nekaj generacij. Pri prevajanju so sodelovali domača vsi slovenski bibličisti, ki danes kaj pomenijo; njihovo prevajanje je trajalo okroglih petnajst let. Za novi prevod so se odločili predvsem zato, ker v slovenskem jeziku še ni bilo celotne izdaje, prevedene dosledno po izvornih besedilih. Druga razloga sta bila razvoj slovenskega jezika in pa seveda silen razmah svetopisemskih zna-

nosti v svetu. Sedaj imamo prevod Sv. pisma v skladu s sodobno slovensščino. Sami prevajalci so povedali, da je bil glavni preizkusni kamen njihovega dela predvsem zvestoba izvorniku in obenem lepota slovenskega jezika. Prevod je bil zamišljen kot skupinski in ekumenski oz. medkonfesionalni projekt.

Standardni prevod Sv. pisma ima na začetku uvod, v katerem so podana pravila za branje knjige, in obsežen splošni uvod, v katerem je prikazan zgodovinski okvir Stare in Nove zaveze, kanon Stare in Nove zaveze, navdihnjenosti in resničnosti Svetega pisma, njegov pomen za judovstvo in krščanstvo, zgodovino slovenskih prevodov

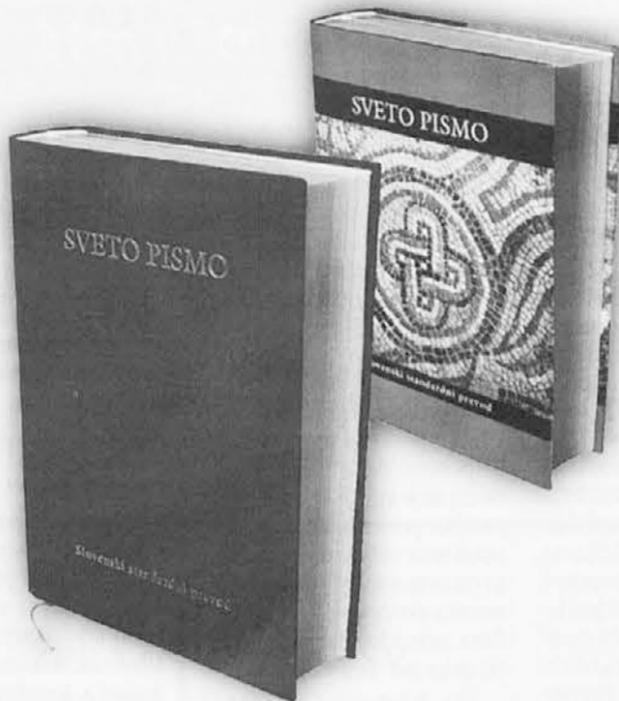
Svetega pisma. Poleg splošnega uvoda ima knjiga še posamezen uvod v vsako knjigo Sv. pisma. Ti uvodi prinašajo temeljne informacije o nastanku, literarnih posebnostih in vsebini knjige. Zaradi lažjega branja so prevajalci uvedli tudi vmesne naslove. Sveto pismo je opremljeno z zelo izčrpni opombami. Najpomembnejši del opomb je navajanje tekstnokritičnih podatkov. Namen te vrste opomb je uvajanje bralca v svet značilne semitske miselnosti in izrazoslovja. Prevajalci seveda niso pozabili dodati opomb geografske in zgodovinske narave. Kar pa se tiče razlag Sv. pisma, so se prevajalci držali ekumenskega načela in so se torej namerno izognili izpostavljanju razlag, ki niso sprejemljive za vse krščanske skupnosti.

V standardnem prevodu Svetega pisma so tudi označene reference. Ta izraz se uporablja za seznam svetopisemskih mest, ki so glede na poglavitno vsebino in posamezna beseda ali stavke podobna mestu, ob katerem jih navajajo. Za vse resne bralce in raziskovalce Svete-

ga pisma imajo reference neprecenljivo vrednost, ker omogočajo odkrivanje zraščeni svetopisemskih teoloških, literarnih in jezikovnih prvin v bogatem izročilu stare hebrejske kulture.

Na koncu knjige so nadpovprečno izčrpne priloge. Slovar posreduje osnovne informacije o pomembnejših izrazih in pojmi; stvarno kazalo oz. seznam svetopisemskih gesel opozarja predvsem na mesta, na katerih se dotični pojem ali ime pojavlja. Dodali so še preglednice mer, denarnih enot, koledar in praznike. Tu je še časovna preglednica svetopisemske zgodovine, ki gre vse od 4. tisočletja pred Kristusom do približno leta 100 po Kristusom. Seveda ne manjkajo zemljevidi svetopisemskega dogajanja.

Novi prevod je velikanski kulturni in verski podvig slovenskega naroda, saj gre za Sveto pismo, s katerim se slovenski narod lahko postavlja ob bok največjim in najpopolnejšim prevodom Svetega pisma v velike svetovne jezike. To so na mednarodnem simpoziju o interpretaciji Sv. pisma v Ljubljani potrdili predvsem tuji strokovnjaki za Biblijo.

Slovesnost v Cankarjevem domu ob predstavitvi SSP; predava Jurij Bizjak

XX. STOLETJE

ROMANI NAŠEGA ŽIVLJENJA

Ob izidih slovenskega leposlovja nam slovenske založbe že od nekdaj ponujajo številne kvalitetne prevode tujih del. Pester izbor nas je že kar razvadil in naši tuji znanci nas presenetijo, kadar prijetno začudeni najdemo v knjigarnah svoje sodobne avtorje v slovenskem prevodu.

Primer uspešne založniške zamisli je prav gotovo že legendarna zbirka "Sto romanov", ob kateri je naša generacija odrasla. V šolskih letih smo "požirali" romane, v študentskih letih so bili predgovori študijsko gradivo in ob ponatisu pred leti so se dela znašla na domačih knjižnih policah.

Ob teh izkušnjah se je pri Cankarjevi založbi porodila misel o novem velikem projektu, letos je izšel že četrti letnik zbirke "XX. stoletje". Odločitev, da bo v ospredju roman, tokrat roman našega

časa, prinaša ponovno literarno zvrst, po kateri bralci najraje segajo. XX. stoletje pa je v romane našega življenja zarisalo topografijo človekovega duha v burnem stoletju polpretekle zgodovine.

V poletnih mesecih, ko se nam delovni ritem vendarle spremeni in pridejo na vrsto zamujene priložnosti, se nam ob pomladnem paketu petih knjig iz IV. letnika odstre pogled v pet različnih svetov.

"Mravljišča v savani" nigerijskega pisatelja Chinna Achebe odpirajo vprašanje monopola političnega procesa v postkolonialni nacionalni državi. Usode različnih oseb, nepriljubljeni diktator,

urednik glavnega časnika in pesnik, oster kritik vlade, spletajo pripoved v iskanju strategije, da bi se izpolnile obljube, ki sta jih ob dekolonizaciji in porastu neokolonializma ter ob soočanju z različnimi družbenimi naspotji Afrika in afriška književnost zadali sebi in svetu.

Blaise Cendrars nam v romanu "Moravagine" kaže svet po prvi svetovni vojni, ko si naslovni junak na skrajno radikalen način prilasti pravico nad življenjem in smrtjo. V imenu maščevanja za krivice postane sam žrtev apokaliptičnega nauka, ki se je izoblikoval v vsesplošnem uničevalskem deliriju prve svetovne vojne.

Adolf Muschg nam z ro-

manom "Albisserjev razlog" ponuja v branje okvir kriminalnega romana. Sicer pa je to tematsko in pomensko večplastno delo z osrednjo tematiko iskanja identitete. Ta se prepleta in razrešuje z vprašanji psihoanalize in zena. Sklepni akord upanja je prav spoznanje, da je vztrajanje na odprtosti poti pomembnejše kot zavezanost zaprtemu cilju.

Nizozemski pisatelj Cees Nooteboom je avtor romana "Ritual". Zgodba o osebnem in identitetnem zorenju se sprašuje o izpraznjenosti rituala, ki brez vsebine vodi le v izničenje. Zanimiv prikaz in kritika družbe v drugi polovici dvajsetega stoletja.

Irski romanopisec Flann O'Brien je avtor romana "Tre-

tji policaj". Gre prav gotovo za eno prvih del, izšlo leta 1967, potem ko so rokopis našli v pisateljevi zapuščini, ki jih danes označujemo s postmodernizmom. Ker na tovrstno umetnost pogosto leti očitek larpurlartizma, je potrebno opozoriti na dve plasti, ki ju v delu ne bi smeli prezreti. Kljub zapletenim metaforičnim igram je to tudi komičen roman, ki ob bolj lagodnem branju nudi veliko zabave. Obenem pa je tu še etična komponenta, ki se ne odreče temeljni drži odgovornosti, pa čeprav so stvari prignane do absurda.

Popravek

V članku Petra Černica SZSO v tretje desetletje delovanja, ki smo ga objavili prejšnji teden, je prišlo do spodrslijajev. Stavek "...so se zbrali v Trnku pri Pivki v soboto, 8. septembra, in nedeljo, 9.," se pravilno glasi: "...so se zbrali v Trnku pri Pivki v soboto, 7. septembra, in nedeljo, 8.". In še: namesto "Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov" smo pomotoma zapisali "Zveza slovenskih katoliških skavtov in skavtinj". Avtorju in bralcem se opravičujemo.

Ob prebiranju del nas preveva prijeten občutek, da bo v kratkem izšel tudi jesenski paket IV. letnica in nam torej ne bo zmanjkalo branja za prihajajoče daljše večere.

In še misel ob rob zapisa-nega prikaza. Kadar segamo po literarnih delih, napisanih v nam tujih jezikih, prav gotovo ni sporočilnost le v razponu med drugačnostjo in univerzalnostjo. Tu je tudi potencial slovenskega jezika in njegove razvojne večplastnosti.

A.D.A.

ŠKOFIJSKI PASTORALNI DNEVI

Od 20. do 22. septembra so na tržaški pomorski postaji potekali pastoralni dnevi tržaške škofije. Geslo je bilo *Tržaška Cerkev svetemu letu 2000 naproti*.

Z leve: msgr. Padovese, msgr. Ragazzoni, g. Del Ben (Foto Kroma)

Letošnji škofijski pastoralni dnevi so bili torej namenjeni pripravi na leto 2000. Cilj te priprave je ponovno odkritje in predstava evangelija in krščanskih vrednot današnjemu vernemu človeku. V tem smislu je treba tudi ugotoviti način, kako predstaviti evangelij današnjemu človeku. Krščanska skupnost si mora izprašati vest o vsem, kar se je zgodilo v tej dvatisočletni zgodovini.

O tem je govoril v petek, 20. septembra, msgr. Luciano Padovese v svojem uvodnem predavanju na temo *Kristus danes: Pomen svetega leta v krščanski skupnosti*.

Istega dne je zvečer v cerkvi sv. Antona starega p. Pino Amigoni vodil molitev in razmišljanje. V soboto, 21. septembra, je potekalo delo po skupinah na temo *Jezus je Kristus: je to vesela novica tudi za današnjega človeka?* V nedeljo, 22. septembra, je bilo zborovanje, na katerem so predstavili povzetek dela po skupinah. Sledila je maša.

V petek so tudi odprli dom za potrebne *La Madre*, v ponedeljek, 23. septembra, pa je bila maša v spomin na pok. škofa Bellomija ob poteku meseca dni po njegovi smrti. I.Ž.

LETOS V STUTTGARTU

NOVOLETNO TAIZÉJSKO SREČANJE

ALEŠ PETAROS

Kot vsako leto bo tudi letos taizéjsko novoletno srečanje mladih. Letos bo v Stuttgartu v nemški deželi Baden-Württemberg.

Kaj pa se pravzaprav dogaja na takem srečanju in zakaj se ga vsako leto udeležijo tako veliko število mladih? Srečanja trajajo sicer le nekaj dni, od 28. decembra do 1. januarja; za vse pa, ki se jih udeležijo, so vir globokih duhovnih doživetij in raznovrstnih dogodivščin. V enem mestu se za nekaj dni zberejo mladi iz vse Evrope (včasih so navzoči tudi mladi iz Afrike in Azije pa celo iz Avstralije). Po župnijah sodelujejo pri programu, ki so ga zanje pripravili organizatorji, in se tako srečujejo, pogovarjajo in spoznavajo.

Tudi letos bi se udeležili srečanja mladi slovenski zamejci. Pridružili se bomo mladim iz Slovenije, ki se srečanja udeležijo prek organizacije SKAM (Skupnost

katoliške mladine). Potovanja stane 91 nemških mark v tolarški protivrednosti, v Stuttgartu pa bo treba za petdnevno bivanje plačati še kakih 50 nemških mark.

Srečanja se lahko udeležijo fantje in dekleta, ki so dopolnili 16. leto starosti (mladoletne mora spremljati polnoletna oseba). Za informacije sem na razpolago na telefonski številki 040/228307 - Aleš Petaros - v večernih urah (razen ob torkih in petkih). Za tehnične informacije, prijave in podobno se bomo srečali v Slovenskem kulturnem klubu v ul. Donizetti 3 (Trst), 5. oktobra ob 17.30.

Vse, ki vas tako doživetje zanima, vabim, da se nam pridružite!

POKRAJINA / VOLITVE

POGAJANJA MED STRANKAMI ZA NASTOP NA VOLITVAH

Krajevne politične stranke so se začele pogovarjati o možnih koalicijah za nastop na pokrajinskih volitvah, ki bodo 17. novembra. Isti dan bodo tudi občinske volitve v Miljah.

V trenutku, ko pišemo, je še vse nedoločeno, saj so se pogovori komaj začeli. Vtis "akterjev" je, da bodo stvari jasne le nekaj dni pred koncem roka za prijavo list. Ta zapade 18. oktobra, še prej pa bodo morale stranke oz. volilne koalicije zbrati najmanj tisoč overovljenih podpisov, če bodo hotele predstaviti svojo listo. Za sedaj pa se še ne ve, ali bomo pričeli volilnemu spopadu med Oljko in Polom svoboščin ali pa merjenju moči med dvema različnima koalicijama, ki bosta širše zasnovani. Tako desnosredinski kot levosredinski pol namreč skušata čimbolj razširiti svojo volilno bazo s čim širšo programsko osnovo.

Letošnje volitve bodo tudi prve, ki bodo potekale z novo razmejitev volilnih okrožij. Kot znano, je italijansko ustavno sodišče pred časom razveljavilo odlok takratnega vladnega komisarja Giovannija Palamara, ki je leta 1956 dodelil

okoljskim občinam le tri okrožja, vsa ostala pa tržaški občini. S tem odlokom je Palamara kršil italijanski zakon, po katerem sleherna občina ne sme imeti več kot polovico okrožij. S tem so bile oškodovane okoliške slovenske občine in zlasti slovenska narodnostna skupnost na Tržaškem, ki bi takrat z volilnim sistemom, veljavnim za vso državo, dosegla pomembnejšo težo v pokrajinskem svetu, kot jo je potem dejansko imela. Sedaj se je stanje končno popravilo, porazdelitev okrožij upošteva veljavni zakon, za to pa ima največ zaslug Slovenska skupnost, ki si je dalj časa prizadevala, da pride do poprave te krivice.

SSk je v sredo, 18. septembra, imela prvo sejo svojega pokrajinskega sveta po poletnem premoru. Precejšnji del seje so člani sveta posvetili ravno bližajočim se pokrajinskim volitvam. Pri tem - piše v tiskovnem poročilu, ki smo ga prejeli - se SSk zavzema za čimbolj široko in odprto zavezništvo

med političnimi skupinami, ki so na parlamentarnih volitvah podprle Oljko, po možnosti razširjeno s pristopom še drugih demokratičnih skupin. V takšnem zavezništvu morajo biti vse komponente enakopravno sodelovane, vključno slovenski kandidati, zlasti v okrožjih, ki zajemajo okoli-

ške občine. V nasprotnem primeru bodo stranke neka-ko prisiljene nastopiti same z lastnim simbolom, kar velja tudi za SSK. V tem smislu je strankin pokrajinski svet poveril izvršnemu odboru mandat, da nadaljuje z začetimi razgovori. Podobno stališče - piše še v tiskovnem poročilu - ima stranka v zvezi z občinskimi volitvami v Miljah, kjer pa je spor med SKP in DSL znatno ošibil celoten levosredinski tabor.

SSK TUDI O PISMU ILLYJU IN KONGRESIH

Na prvi seji pokrajinskega sveta SSK po poletnem premoru so se prisotni med drugim seznanili s pismom, ki ga je predsednik Škerk poslal tržaškemu županu Illyju v zvezi z njegovimi nedavnimi omejevalnimi ukrepi glede sprejemanja vlog in dopisov v slovenščini s strani tržaške občine. Pričakuje se, da bo župan v kratkem sprejel delegacijo sveta za skupno poglabitev pravnih in operativnih vidikov v zvezi z rabo slovenskega jezika v odnosih z javnimi oblastmi. Svet je v skladu s sklepi deželnega tajništva tudi sklenil, da bo pokrajinski kongres SSK še pred koncem leta, sekcijski kongresi pa bi morali v glavnem potekati že meseca oktobra.

Pokrajinski svet se je tudi občuteno spomnil nedavno preminulega političnega in kulturnega delavca v Kanalski dolini Salvatora Venosija.

KRAŠKI PARK

KATERO STALIŠČE BO PREVLADALO V MANJŠINI?

IVAN ŽERJAL

Na okrogli mizi o deželnem zakonu o parkih, ki je bila 15. septembra v Gročani, sta jasno prišli do izraza dve stališči.

V bistvu gre za to, kdo mora imeti glavno besedo pri upravljanju zaščitenih območij oz. parka, ki bi moral po deželnem zakonu nastati na kraškem teritoriju. Stališče dežele je - in to seveda zakon predvideva - da bodo park upravljale krajevne uprave oz. občine in Kraška gorska skupnost. To stališče je na okrogli mizi zagovarjal podpredsednik deželnega sveta Miloš Budin. Enako stališče smo v tistih dneh zasledili tudi v člankih Aceta Mermolje in Iva Širca v prvi številki Novega dela 7. septembra.

Drugo stališče zagovarja jo kraški lastniki, tako zasebni kot skupni (srenje, jusi), ki želijo biti prvenstveni sogovorniki deželnih oblasti, ko gre za upravo parka. Njihove teze je na okrogli mizi zagovarjal izvedenec dr. Vladimir Vremec, ki je pred časom po odobritvi zakona o parkih objavil daljše razmišljanje s tem v zvezi v Primorskem dnevniku.

O tem vprašanju je že dalj časa v teku polemika znotraj manjšine: eni zagovarjajo pravico vseh občanov do upravljanja in uživanja teritorija, zato se strinjajo, da mora biti glavna vloga zaupana občinam in Kraški gorski skupnosti, saj so v teh telesih prisotne vse komponente krajevenega prebivalstva in predstavljajo vse občane. To je nedvomno zelo demokratično pojmovanje pravice do upravljanja. Ravno tako demokratično pa je pojmovanje, ki postavlja v ospredje pravice domačih lastnikov in staroselcev. Navsezadnje so le-ti - še prej pa njihovi predniki - poskrbeli, da ima Kras tisto značilno podobo, kakršno poznamo. In prav lastniki so bili v zadnjih desetletjih najbolj pod udarom (slučajno?) raznih ukrepov, ki so privedli do vinkulacij, razlastitev in neprimernih gradenj.

"Danes težko zagovarjamo popolno suverenost naroda nad lastno zemljo," piše Ace Mermolja v Novem delu. Lahko je tudi tako, a zavedati se je treba, da manjšina lahko preživi, le če ima trdna tla pod sabo, če ima teritorij, na katerem ima, če ne glavno, vsaj vplivno besedo. Problem Krasa

pa je le del globalnega problema slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Če je namreč težko zagovarjati suverenost nad lastno zemljo, ali se ne da reči isto v zvezi s slovenskimi gospodarskimi in drugimi ustanovami? Pred časom se je veliko pisalo in govorilo, kako je treba ohraniti Tržaško kreditno banko v slovenskih rokah. Hkrati so nekateri zamejski politični predstavniki pravili, da ne moremo več misliti na ustanove, ki bi bile samo slovenske. Je torej npr. tudi boj za ohranitev slovenskega značaja naših gospodarskih in kulturnih ustanov "operetno puntarstvo", katerega zagovor lahko privede do "katastrof"?

RAZPIS NAGRADE »DR. FRANE TONČIČ«

Slovenski visokošolski sklad Sergij Tončič v Trstu obnavlja letno nagrado Dr. Frane Tončič, ki ima namen spodbuditi visokošolce, pripadnike slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, k raziskovalnemu in ustvarjalnemu delu. Nagrada, v znesku dveh milijonov lir, je namenjena diplomski študiji s področja humanističnih oz. eksak-

tnih ved, ki pomeni obogatitev slovenske kulture, zgodovine ali znanosti in ki je sklenila univerzitetni študij v enem od rokov akademskega leta 1994/95. Zainteresirani naj dostavijo izvod svoje študije do 31. oktobra 1996 Narodni in študijski knjižnici v Trstu, ul. Sv. Franciška 20/1.

Prejeta dela bo obravnavala komisija, ki ji predseduje prof. Pavle Merku, nakar bo v februarju prihodnjega leta sledila nagraditev.

POLETNI VEČERI V ZGONIŠKI OBČINI

ORKESTER SYNTHESIS NASTOPI V BRIŠČIKIH

ERIK DOLHAR

V Domu pristaniških delavcev pri Briščikih je bila v četrtek, 19. t.m., predzadnja prireditev iz sklopa Poletni večeri v zgoniški občini.

Romantische festouverture; Fritz Dobler, Werziade; Giampiero Reverberi, Misteriosa Venezia; Aleksander Atarov, Rapsodija; Heinz Ehme, Praefugium št.3; Hans Brehme, Tango; Leonard Bernstein, West side story in

Evgenij Derbenko, Karnaval. Odlični izvedbi programa je sledila družabnost.

Harmonikarski orkester Synthesis 4 deluje pod okriljem tržaške šole Glasbene matice od leta 1978. Ime

Synthesis 4 nekako ponazarja začetno združitev gojenec harmonik štirih podružnic GM. Sestavljajo ga mladi harmonikarji s Tržaškega, poleg harmonik pa so v zasedbi še bas harmonike, tolkala in klaviature. Orkester je po svojem značilnem delovanju pravzaprav edini v širši okolici. Med 18-letno ustvarjalno potjo se je orkester udeležil številnih državnih in mednarodnih tekmovanj in vselej zabil odlične uspehe.

Zadnji poletni večer v zgoniški občini bo v nedeljo, 29. t.m., ko bo ob praznovanju farnega zavetnika in v sodelovanju z župnijsko skupnostjo v cerkvi sv. Mihaela v Zgoniku nastopila vokalna skupina Musica noster amor.

DAROVI

ZA SVETO goro: Vilma Sancin 50.000.

ZA ŠKOFIJSKO Karitas: Sve-toivančanka v spomin na gospoda škofa Lovrenca Bellomija 50.000.

ZA MISIJONE: gospa Bogomila Švab 100.000.

ZA CERKVENO streho v Nabrežini: Ferfolja 20.000; Perna 100.000; ob krstu Alberta D.Z. 100.000; skavti iz Castelfranca 100.000; Slavec 100.000; ob krstu Mare M.Z. 100.000; ob pogrebu Hermana P. 60.000; Pahor 15.000; Sveti T. 100.000; Gruden A. 150.000; Truss. 40.000; Blason 70.000; Jamšik 35.000; Pertot 200.000; Zidarič B. 50.000; Pahor K. 10.000; Grobiša M.P. 15.000; Gruden L.B. 40.000; Pertot A. 10.000; Grilanc I.B. 50.000; Mora V. 100.000; Drašček F.M.-Zandomeni A.M. 200.000; Tance A. 10.000; Caharija L.A. 50.000; Pertot W.T. 50.000; Crocetti L.M. 50.000; Paskulin I. 50.000; Rebulja C.M. 50.000; Širca B. 10.000; Zuliani S. 50.000; Vecchiet M.E. 20.000; Furlan A. 50.000; Groppi D.C. 30.000; Ušaj D. 100.000; Rolich O. 50.000; Sossi M. 10.000; Gabrovec B. 10.000; Pertot B. 50.000; Verza R. 50.000; Gruden N. 50.000; Krebel-Jazbec 50.000; Sciolis R. 15.000; Godnič R. 20.000; Svetlič H. 50.000.

OBVESTILA

BARKOVLJE. Zaradi zimskega urnika bo odslej **ura molitve** za duhovne poklice in mladino vsak prvi četrtek že ob 16.30. V četrtek, 3. oktobra, bomo molili tudi za novega škofa in za zdravje papeža. Po kosilu si privoščite lep sprehod po barkovljanski obali, ob 16.30 pa pridite v cerkev k tako potrebnim molitvi! Vabita Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva.

BARKOVLJE. Vsako prvo soboto ob 18. uri je sv. maša za žive in mrtve člane **Bratovščine rožnega venca**. Na dan pred rožnovensko procesijo ste še posebno vabljeni, da se je udeležite! V to bratovščino se lahko vpišejo vsi, ki poznajo vrednost molitve rožnega venca, tudi če niso Barkovljani. Pojasnila: Nada Martelanc, tel. 43194.

ČESTITKE

Novi glas iskreno čestita novoporočencema **Maši Bandelj in Teu Kralju** in jima vošči veliko sreče na skupni življenjski poti.

SOŽALJE

Ob smrti drage sestre **Albine izreka Zveza cerkvenih pevskih zborov iskreno sožalje** svojemu predsedniku **Zorku Hareju**.

izrazom sožalja se pridružuje Novi glas.

BARKOVLJE

PRAZNOVANJE SV. JERNEJA IN PRIPRAVE NA ROŽNOVENSKO PROCESIJO

Nekoč se je vila procesija v čast našemu zavetniku sv. Jerneju po Barkovljah sredi avgusta. Pevci so peli, igrala je domača godba - pa kaj, ko je mesec avgust postal mesec počitnic za pevce in domačine, domače godbe ni več, promet po Miramarski cesti je prehud - in tako tudi procesije po slovesni slovenski maši ob osmih v avgustu ni več.

G. župnik se je odločil, da proslavo sv. Jerneja nekoliko spremeni. Premaknil jo je na 15. september. Ob 18.30 smo imeli zelo slovesno dvojezično sv. mašo (s petimi duhovniki) in večerno procesijo. Naš pevski zbor se je še posebno izkazal. Po maši je izmosenjena godba spremljala procesijo

po barkovljanskih ulicah do močno razsvetljenega malega trga pod starodavnimi lipami pred cerkvijo. Tako smo tudi Barkovljani, čeprav z zamudo, slovesno počastili svojega zavetnika.

Že sedaj, pred rožnovensko nedeljo, vlada med Barkovljani praznično vzdušje. Poravnava se članarina za Bratovščino rožnega venca, zbirajo se sred-

stva za cvetje velikega venca, ki ga bodo spretno roke spletle okrog kipa Marije, kraljice rožnega venca, perejo in likajo se narodne noše... Rožnovenska nedelja je za nas velik praznik. K maši in procesiji pridejo ta dan Barkovljani od vsepovsod, četudi so se morali daleč odseliti. Vse to v čast in zahvalo Mariji, ki je pred 111 leti izprosila pri Bogu, da se je ustavila morija kolere. V zahvalo za to ozdravljenje, zlasti pa s prošnjo, da bi nas Bog obvaroval težkih boleznih današnjega časa, bomo 6. oktobra pri maši ob osmih in pri procesiji, ki bo šla kot vsako leto ob morju, z molitvijo in petjem prosili Kraljico rožnega venca za pomoč. Vabimo, da se pridružite tudi drugi.

N.M.

TRADICIONALNI ČLANSKI IZLET ZKB

Vodstvo Zadružne kraške banke je tudi letos organiziralo za svoje člane že tradicionalno srečanje.

Pred leti smo bili v Benetkah in v kraju Murano, pred dvema letoma v raznih predelih južne Štajerske, lani je vodstvo pripravilo članski praznik z zabavno-kulturnim programom na Opčinah, letos pa smo se popejlali v bližnji Veneto (zaradi velikega zanimanja smo morali porazdeliti člane v dve skupini po približno dvesto udeležencev), kjer smo si v nedeljo, 15. septembra prva skupina, 22. septembra pa druga, ogledali slikovite kraje ob vinski cesti zahodno od Conegliana po gričevnatem

svetu, ki je v marsičem podoben Slovenskim goram, intenzivno obdelanem in poraslem z znamenito vinsko trto, ki je, tako vsaj pravijo strokovnjaki, zelo podobna naši stari "gleri" in daje znamenito peneče se vino prošek. V kraju Valdobbiadene nas je sprejel vinski strokovnjak, lastnik znamenite vinske kleti Mionetto. Spregovoril nam je o kakovostnih vrhunskih belih vinih, ki jih tu pridelujejo in med katerimi sta najbolj znani prošek in kartice, ter nas pospremil na ogled vinske kleti, kjer smo poskusili

ta znamenita bela vina. Po slikoviti gričevnati cesti, ob kateri so kot biseri posejane starodavne vasice, ki so okusile mnogo gorja tako v prvi kot v drugi svetovni vojni, in prav malo privlačne sodobno zgrajene vile bogatih beneških petičnežev, smo dospeli do starodavnega gradu Cison, kjer smo imeli skoroda slavnostno kosilo in družabno srečanje ob zvokih domačih viž s tradicio-

nalno loterijo z lepimi in praktičnimi nagradami. Po ogledu monumentalnega parka Penne mozze, veličastnega spomenika alpincem, padlim v vseh vojnah ali na domačih tleh ali v tujih, neznanih krajih, smo se počasi, a zadovoljni, da smo lahko ponovno pokramljali s prijatelji in znanci, pripravili na vrnitev v Nabrežino in na Opčine.

S+R

Drugi koncert glasbenih popoldnevov

V nedeljo, 22. septembra, je bil v župnijski cerkvi na Repentabru drugi koncert v okviru glasbenih popoldnevov stare in sodobne glasbe. Ob prisotnosti številnega občinstva je nastopila vokalna skupina Istituzioni Harmoniche iz Bologne, ki jo sestavljajo altista Gianluigi Ghiringhelli in Renzo Bez, tenorist Paolo Dal Col ter basista Giovanni Dagnino in Enrico Volontieri. Skupina je izvajala Misso Sancti Jacopi flamskega skladatelja iz 15. stoletja Guillaumeja Dufaya.

UTRINKI

POLITIČNI K2

Že zopet so me klicali na kvesturo. "Gospod kvestor, le kaj bi radi od mene? Nisem pokleknil pred Stalinom ne pred Mussolinijem in ne pred kakšnim drugim despotom! Samo pred Bogom! Jaz sem Slovenec in italijanski državljan." - "Narodnost in državljanstvo je vseeno!" mi je zabrusil. "Nikakor! Če greste v Nemčijo za 15 let, kaj boste postal? Nemški državljan ali tudi Nemec?" - "Jaz bom vedno Italijan, tudi če bi postal nemški državljan," mi je ponosno rekel in takoj dodal: "Sedaj sem razumel. Hvala!" Od osmih do ene popoldne sem živčno čakal na razgovor z jugoslovanskim konzulom. Končno... "Ali vas ni sram, da šele po 15 letih vprašate potni list?" - "Gospod konzul, zdi se mi zelo čudno, da še vprašate, ko vendar veste, da je naša domačija pokopališče!" - "Oprostite, se nisem spomnil! Pa zakaj pridigate proti Jugoslaviji?" - "Nikoli! Le proti kakšni brezbožni stranki!" - "In širite Katoliški glas!" - "Z veseljem bom nadaljeval! Le zapišite! Edini časopis, ki pove vso resnico!"

(B+B)

Bazovci so se podali na izlet

Bazovski župljani so v nedeljo, 1. septembra, prvič šli na izlet z novim župnikom Žarkom Škerljem. Izleta se je udeležilo veliko število ljudi, tako da so napolnili kar dva avtobusa. Obiskali so romarski kraj Nova Štifta, Ribniško dolino, Rašico (rojstno vas Primoža Trubarja) in grad Turjak. Dan je potekel v znamenju veselja, navdušenja nad ustvarjeno bratsko skupnostjo in povezanostjo v družabnosti, petju in kozarčku dobrega vina.

V petek, 5. septembra, pa se je bazovska mladina odpravila v zabavišče Gardaland ob Gardskem jezeru. Zbralo se je za cel avtobus mladih pretežno iz Bazovice (le nekaj jih je bilo iz bližnjih vasi v Bregu). Tudi ta izlet sta označevala veselje in brezskrbnost. Na koncu so se udeleženci poslovili z upanjem, da se bodo kmalu še za kaj podobnega odločili.

OB TRGATVI V BRDIH

DANIJELO DEVETAK

V goriških vinorodnih Brdih se letošnja trgatav nagiba h koncu. Večina vinogradov je praznih, delo pa čaka v kletih. O letošnji trgatvi in sploh o vinogradništvu sem se pogovoril s tremi mlajšimi vinogradniki iz Števerjana, "dezele grozdja in češenj". Vsi trije so v zadnjih letih resno poprijeli za delo oz. prevzeli od staršev vodenje zemljiškega posestva.

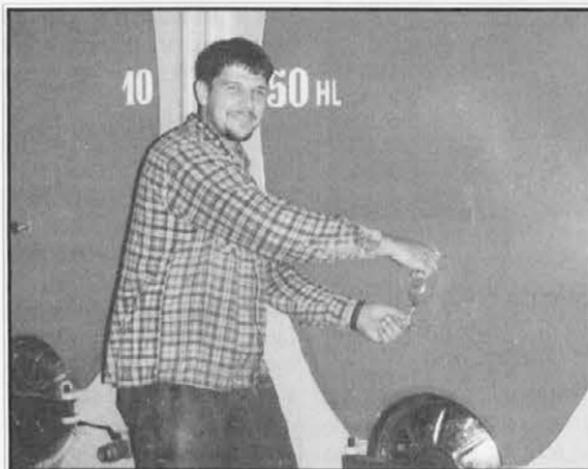
IVAN VOGRIČ je na Goriškem znan kot aktiven član društva F. B. Sedej in skrben urejevalec Števerjanskega vestnika. Leta 1993 se je njegov oče upokojil in mu prepustil pravno vodenje kmetije; starši pa mu pri delu še vedno pomagajo. "Trenutno imamo 8 ha vinogradov," je povedal Ivan, "in v tem letu smo pridelali približno 500 hektolitrov vina. Skoraj vse trte imamo okrog hiše, razen dveh hektarov, ki sta na bližnjih Jazbinah." Ogedali smo si tudi Ivanovo klet, ki je kar velika in dobro urejena. "Sedaj jo obnavljamo. Glavna dela sem opravil lani, letos sem si nakupil novo stiskalnico."

Razložil mi je, da za kakovost vina skrbi najprej v vinogradu, tako da preveč ne obremenjuje trte. "Pomembno je pravilno in pravočasno škropiti trte, da imajo čim bolj zeleno listje. Za kvaliteto grozdja je potrebno še naknadno škropljenje proti gnitju. Zelo pomembno je delo v kleti, kjer je treba grozdje čimprej sprešati in mošt čimprej pohladiti do 10-12 stopinj, da se poležejo nečistoče mošta, ki bodo odstranjene." Čeprav letošnja trgatav še ni končana, je Ivan ocenil, da "ni izredno kakovostna, ker je bilo precej dežja; količina je sicer zelo obilna."

Nova in seveda pomembna izkušnja zanj je bilo letos stekleničenje. "Na to sem se pripravil že nekaj let; letos se mi je ponudila priložnost, da sem spoznal odjemalca, ki skrbi za neposredno prodajo ustekleničenega vina." Za stekleničenje se je poslužil kamiona s potrebnimi stroji. V letošnjem muhavem poletju se je toča dotaknila le enega vinograda Vogričev, tako da k sreči ni povzročila velike škode.

O načrtih za prihodnost je Ivan povedal, da se želi "posvečati predvsem temu, kar že ima, da bi še bolj razvil kakovost pridelka."

BOGDAN CIGLIČ, rojen leta 1970, je doma "z Gmajne", kjer živi z ženo v hiši blizu staršev. Skupaj z očetom obdelujeta 11 hektarov vinogradov, pred kratkim pa sta kupila še enega in pol. "Praded Jakob je kupil zemljo, kjer stoji naša hiša. Okoli nje je ded Mihael uredil nekaj vinogradov. Po dedu je moj oče prevzel posestvo in ga

Bogdan Ciglič

razširil v letih 1970-78, ko je števerjansko vinogradništvo doživelo največji razmah."

Cigliči pridelajo letno do 800-900 stotov grozdja. "Nekaj vina pridelamo doma, nekaj grozdja pa tudi prodamo; prodaja je odvisna od cene grozdja." Letos so potrgali skoraj 600 stotov: doma bodo pridelali 350 hektolitrov vina, od katerih bodo 200-250 hl sami ustekleničili, drugih 100 pa bodo prodali drugim kletem. "Letošnja trgatav je bila kljub obilnemu dežju še kar dobra," je povedal Bogdan. "Zaradi tega je najbolj zrelo grozdje začelo gniti in smo ga morali takoj potrgati. Večina naših vinogradov je urejena tako, da vsaka trta pridelava malo, kar zagotavlja dobro kvaliteto. Nekoč je posamezna trta pridelala 10, 20 kg, danes pridelava 1,5, 2 ali 3 kg. To se zelo pozna na kakovosti: vino traja več časa, je bolj strukturirano in aromatično; zaradi višje odpornosti je tudi bolj zdravo, ker ne potrebuje toliko konzervantov."

Obstaja več načinov, kako ust nove pomagajo mladim vinogradnikom v Brdih. "Dežela, Gorska skupnost in evropske podpore prihajajo na protu predvsem tedaj, ko se gradijo kleti, kupujejo zemljišča, novi stroji in orodje." V domačijo Ciglič je stekleničenje uvedel Bogdan l. 1992. "Prvo leto smo ustekleničili 7.000 steklenic, lani približno 23.000, letos jih bomo še kaj več." Poudaril pa je, da je zelo pomembno najti dobre prodajne poti, kajti cena ustekleničenega vina pade prej kot cena vina v sodih. Vino Ciglič se prek agentov uspešno prodaja v Lombardiji, Toskani, Emilii Romagni. "Grosist skrbi za deželo FJK, izven italijanskih meja pa je naše vino našlo pot do Bosne, Nemčije, Švice, Avstrije." Od 4.000 do 6.000 steklenic prodajo Cigliči zasebnikom in turistom, ki prihajajo predvsem iz Avstrije in Nemčije.

Bogdan redno obiskuje vsakoletni sejem Vinitaly v

Veroni meseca aprila: "To je najpomembnejši vseitalijanski sejem, ki se ga udeležujejo tudi predstavniki tujih držav. Pomembno je se počasi uveljaviti ter si s kakovostjo in stalnostjo ustvariti svoj trg."

Bogdan skuša uvajati stare vrste trt, ki so jih gojili v preteklosti. "Da, to so rebula, glera ipd. To vino gre predvsem v partikularni trg. Lepo je, ker je to tipično za Števerjan in naše kraje."

MATJAŽ TERČIČ, priljubljen dolgoletni voditelj goriških skavtov, ima kmetijo na Bukuju, kjer živi z ženo in trimesečno hčerko Ano. "Z vinogradništvom se ukvarjam že od mladih let, resneje pa sem prevzel delo na vinogradniškem posestvu l. 1990, ko mi je oče prepustil vodenje. Biti vinogradnik je zame poslanstvo, ki ga z ljubeznijo opravljam." Vinogradov imajo Terčiči 3,5 ha, še 3 ha imajo pašnikov in gozdov.

Matjaž Terčič

"Letošnja trgatav smo komaj začeli. Do sedaj (sobota, 21. septembra) smo potrgali le sivi pinot; čakam, da grozdje še malo dozori, pa tudi nivo kisline mora še pasti. Grozdja letos ni bilo veliko in je počasneje dozorevalo. Kljub vremenu in nekaterim boleznim (peronospora) sem z letošnjo letino v glavnem zadovoljen."

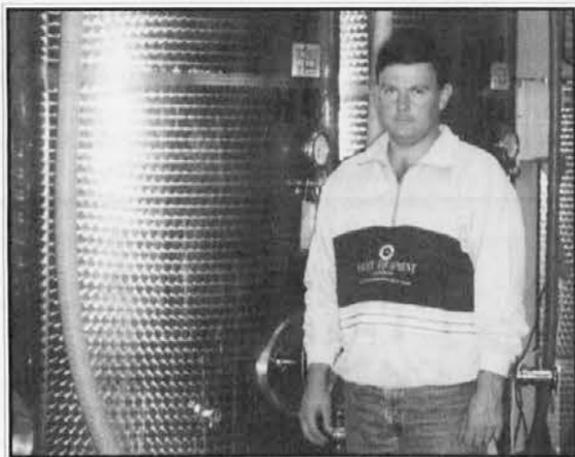
Od leta 1993 pridelujejo Terčiči vino sami. Letno potrgajo približno 120 stotov, pridelajo sivi pinot, chardon-

nay, sauvignon, rebulo in merlot. Stroje in klet je Matjaž prilagodil, tako da v tem trenutku dobro ustreza razmeram. "Za naslednja leta imam več načrtov," je razložil Matjaž, "med drugim bi rad trte posadil bolj goste; vsaka bo pridelala manj grozdja, ki pa bo bolj dozorelo, dobilo več sonca in zraka."

Večina steklenic z etiketo Terčič se prodaja prek agentov po Italiji, ki je zanje najpomembnejše tržišče, nekaj pošiljajo tudi v tujino. V glavnem so odjemalci lastniki restavracij in enotek. Tudi Matjaž obiskuje tečaje in predavanja. "Od l. 1993 se udeležujem sejma Vinitaly, ki zna biti pomembna odskočna deska. Tri leta pošiljam vino tudi na sejem v Ljubljano."

Matjaž dosti razmišlja o tem, kako bi izboljšal kakovost svojega vina. "Z ženo skušava slediti novostim v vinogradništvu; študirava in se poglabljava v agronomijo in

enologijo. Vino pa je vedno sad narave in je torej odvisno tudi od nje. Dosti seveda lahko naredi posameznik z naporom, ki ga vlaga v to, da bi izboljšal, kar ima in zna. Pomagajo lahko konstruktivni stiki med vinogradniki; vsakdo se lahko kaj nauči od izkušnje drugega, tudi iz različnih - ne briških - realnosti. S tečaji in stiki znanje rase, predvsem pomembna pa je osebna izkušnja."

Ivan Vogrič

SIMPOZIJI ZGODOVINARJEV

Danes, 26. septembra, se začne na goriški univerzi mednarodni posvet zgodovinarjev na temo *Cerkev in družba na Goriškem ter njun odnos do vojne in osvobodilnih gibanj*. Ob 16. uri bodo svečano odprli posvet, katerega namen je osvetliti polpreteklo zgodovino na Goriškem, obdobje, ki je bilo do sedaj vedno in skorajda samo predmet predvsem političnih špekulacij. Že danes bodo trije zgodovinarji (De Rosa, Eördögh in Jože Pirjevec) začrtali osnovne linije simpozija. **V petek, 27. t.m.**, bo ob 9. uri nastopil zgodovinar Tramontin iz Benetk z esejem *Škofje in katoličani v severovzhodni Italiji*, Prunk z ljubljanske univerze bo govoril o Slovencih v jugoslovanski državi v obdobju od l. 1918 do 1941, Štrukelj pa o Katoliški Cerki v Jugoslaviji; po odmoru bodo govorili Dolinar o Cerki na Slovenskem v letih 1918-1941, Ferenc o razmerah slovenske Cerkve pod italijansko in nemško zasedbo (1941-45) in Dal Pozzo o cerkvenih smernicah C. Margottija od Istanbula do Gorice. V popoldanskem delu seminarja bo nastopil Branko Marušič z referatom *Kultura in politika pri goriških Slovencih med dvema vojnoma*,

Santeusanio bo govoril o goriški nadškofiji v dobi Margottija (1934-41), medtem ko bo Franc Kralj orisal verske in cerkvene razmere Slovencev na Goriškem (1940-1947), T. Griesser Pečar slovenske katoličane in osvobodilno fronto, Rosa pa bo nastopil s posegom na temo *Politična oblast in slovenska duhovščina na Goriškem*.

V soboto bodo spregovorili še zgodovinar De Cillia o italijanskem osvobodilnem gibanju na Goriškem, Mlakar o slovenskem osvobodilnem gibanju na Goriškem, Tavano o letu 1945-Zadnji krizi goriške nadškofije pred delitvijo, Simčič o goriški nadškofiji od vojne oživitve do apostolske administrature (1945-1947), Borioli pa o Cerki in katoličanih na območju Tržiča v letih 1940-1947. Po popoldanskem odmoru bodo nastopili še Tassin z razpravo *Dobrodelna dejavnost v goriški Cerki*, Rupnik bo spregovoril o slovenski Cerki na Goriškem od l. 1945 do 1965, medtem ko bo Botteri govoril o časnikih *Vita nuova* in *L'idea del popolo* (1943-1945), Pupo bo predaval na temo *Vzroki nasilja med deportacijami in fojbari*, Blasina o Cerki na Tržaškem in škofu Santinu; posvet bo sklenil Venuti iz Vidma s posegom *Cerkev na Videmskem in nadškof Nogara*.

J.P.

O SLOVENSKEM ŠOLSTVU NA GORIŠKEM

IVAN SIRK

Prejšnji teden je bila sedma redna seja Odbora Sindikata slovenske šole-tajništvo Gorica, ki ga od januarja vodita predsednica Sonja Klanjšček in tajnik Livio Semolič. Na sedanji odborski padla težka bremena - od srednje šole Trinko, ki je ostala brez sedeža, in prizadevanj za avtonomijo in poznejše selitev Slovenske sekcije ITI v Šolski center do sedanjega krčenja kar 22% stolic na slovenskih višjih šolah. Odbor se je ukvarjal s predpisi, razmišljal o perspektivah slovenske šole, o volitvah v okrajne in pokrajinske šolske svete; priredil je sindikalna zborovanja, zahteval je, da bi bili organiki za slovenske šole ločeni od italijanskih.

V sodelovanju z najrazličnejšimi komponentami (politični in šolski predstavniki, svetovalec iz Nove Gorice Danilo Štekar) so se nekatere zadeve le premaknile; v tem trenutku kaže, da se bo vprašanje glede krčenja stolic ponovno pregledalo in obravnavalo ločeno za šole z italijanskim učnim jezikom in šole s slovenskim učnim jezikom. Sindikat je po sestanku s tržaškim tajništvom sklenil, da se bodo šolniki udeležili volitev v pokrajinske šolske svete, ki bo-

do 10.11.1996. Istega dne bodo tudi volitve v vsedrjavni šolski svet. Sindikat pa bo nadaljeval z bojkotom volitev v okrajne svete, v kolikor nimajo ti bistvenih pristojnosti. Na omenjenem sestanku sta se tajništvi obvezali, da bosta dalje sodelovali in si prizadevali, da bi v kratkem prišlo do pravnega priznanja Sindikata.

Goriško tajništvo je na zadnji seji razpravljalo o morebitnem goriškem kandidatu za vsedrjavni šolski svet, o enoletnih štipendijah za izobraževanje v Ljubljani (letos naj bi se prvič tudi šolniki z Goriškega lahko okoristili te možnosti, vendar kaže, da so vse prošnje prišle na goriško skrbništvo izven roka, zaradi česar niso bile odobrene), o načrtovanih delih na prejšnjem sedežu šole Trinko v ul. Cappuccini, kjer naj bi bil s šolskim letom 1997/98 dokončen sedež te šole (treba bo preveriti, če vse poteka po obljubah), o selitvi Slovenske sekcije ITI v Šolski center za šolsko leto 1997/98 in o novem min. odloku njene selitve (decembra bo treba preveriti, če je pokrajinska uprava namenila potrebno vsoto za selitev v proračunu za prihodnje leto), o pomoči posameznih odbornikov za sestavo prizivov posameznih šolnikov, ki so s tem šolskim letom ostali brez stolice, o nadaljevanju lanskega simpozija, katerega osrednja tema so bila nova izhodišča za razvoj manjšinske šole v 3. tisočletju.

POGOVOR / SILVAN KERŠEVAN

GLASBENI POUK NI BRANJE NOT, AMPAK ODKRIVANJE SVETA

Tudi na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel je letos stekel pouk. "Šola se je začela tako kot ponavadi: živahno, delavno, konstruktivno," nam je zadovoljno povedal ravnatelj Silvan Kerševan. "Vsakokrat, ko se začne, je lepo; hodniki se napolnijo in nekaj se dogaja." Tudi letos je bilo težavno obdobje vpisovanja in sestavljanja urnikov, ki so povzročili nemalo preglavic; v upravi jih namreč skušajo usklajevati tako, da bi otroci kljub stranskim predmetom ne prihajali na glasbeno šolo več kot dvakrat na teden.

"V zadnjih letih se je zelo razpasel »lov na otroke«, je zaskrbljenostjo potožil prof. Kerševan. "Otrok je malo, vedno manj... Bombardirani so z vseh strani, njihovi starši še bolj..." Otroci so s preštevilnimi dejavnostmi pogosto res preobremenjeni. Da bi osebje šole Komel ne motilo s pretiranim vsiljevanjem, je letos vabilo samo z dvema časopisnima oglasoma in člankom v italijanskem dnevniku.

V letošnjem letu ni velikih sprememb glede števila gojencev; skupno jih je okoli 170. "To je že število, ki nekaj pomeni," je dodal prof. Kerševan. Prišlo je do manjšega osipa, obenem se je vpisalo tudi nekaj novih otrok. "Z veseljem ugotavljamo, da je zanimanje vsekakor vedno večje." Več otrok izhaja iz mešanih zakonov, nekaj je čistih Italijanov, za katere je letos v načrtu celo tečaj slovenščine. Sploh pa je pouk v mešanih razredih po potrebi dvojezičen in to ne povzroča posebnih

FOTO: B. ŠIMBAČ

nih težav; slovenščina mogoče malo trpi, vendar upamo, da bo zrasla iz te izkušnje mladina, ki ne bo obremenjena (ki ji slovenski svet ne bo več kranjska vas). Prof. Kerševan je iznesel zanimiv podatek, da "je v prostoru, ki obsega en sam kvadratni kilometer goriškega mestnega centra, kar pet glasbenih šol: dve sta slovenski, tri pa italijanske. Če upoštevamo to, lahko ugotovimo, da je število naših gojencev kar visoko."

Majhen napredek je vodstvo šole doseglo v svojem poskusu uravnovešanja raznih oddelkov; najbolj zastopano glasbilo je še vedno klavir (47% gojencev); sledijo godala (17%), pihala (11%), solopetje (9%) idr. Letošnja napovedana novost je baletna šola, ki jo bo vodila prof. Nataša Sirk; prijavila se je zares lepa skupina najmlajših. Zaenkrat bo tečaj potekal kar v telovadnici, kasneje pa v primernejšem prostoru v obnovljenem katoliškem domu. Instrumentalni pouk je že stekel, teoretski predmeti, sama baletna šola in tečaji za najmlajše pa se bodo začeli z ok-

tobrom. Druga prijetna novost za našo goriško stvarnost je ta, da bodo pedagogi SCGV Komel od letos poučevali tudi v podružnici na Vrhu sv. Mihaela. Še ena novost šole Komel je rastoče zanimanje za podiplomski študij, kar priča o zrelosti in zdravem razvoju te naše ustanove. "Zaenkrat imamo kandidate predvsem za klavirski oddelek. V mislih imamo še druge iniciative, ki pa še niso dovolj zrele, da bi o njih spregovorili."

Dvoletni seminar za klavirske pedagoge, ki ga je lani z uspehom uvedel prof. Sijavuš Gadžijev, se bo nadaljeval. "Skupina dvanajstih mlajših klavirskih pedagogov se je vrgla v to delo z navdušenjem. Mislim, da je to pobuda, ki se bo obrestovala, saj se že poznajo prvi sadovi," je ugotovil ravnatelj Kerševan. Tudi letos bodo poleg treh rednih pedagogov (Gadžijev, Florjanc in Bratuževa) sodelovali kvalificirani tuji glasbeniki.

Tudi koncertna sezona obeta zanimiva presenečenja. "Imena so sicer še skrivnost;

lahko pa povemo, da bodo tokrat nastopali predvsem domači izvajalci in skladatelji." Do manjšega zastoja v načrtovanju sezone je prišlo zaradi gradbenih del okrog Katoliškega doma. Šola Komel je bila seveda povabljen tudi k sodelovanju za skorajšnjo otvoritev novega Katoliškega doma.

Na vprašanje, kaj se zamejcem obeta glede zaščite, je prof. Kerševan odgovoril: "Ne vem. Pameten politik bo deloval v smeri, da zagotovi možnosti izobrazbe čim večjemu številu otrok in, če se da, naj ustvari tudi delovna mesta državnim uslužbenecem. Ne pa obratno! Pred kratkim sem z veseljem bral v našem dnevniku, da še kdo razmišlja v tem smislu."

Zakaj je v svetu mladih klasična glasba tako malo prisotna? "Nekoč je bila monopol višjih slojev, danes pa, ko so glasbene šole za vsakim vogalom in dostopne za vsak žep, se zanjo odloča še vedno le manjši odstotek kulturno bolj osveščenih ali občutljivih. V naši državi ima svojo krivdo tudi šolski sistem, ki ne predvideva glasbene šole na osnovni stopnji. Tudi vzgoja kadrov je pomanjkljiva, saj ne predvideva pedagoške smeri. Mnogo sloni na zasebni iniciativi, ki pa nima neposrednega stika s šolsko mladino. Kdo naj odkriva talente in jih usmerja? Danes žal odloča naj se otrok igra, katere sposobnosti naj razvija, kaj naj bo v krožniku za kosilo... Glasbeni pouk ni samo branje not, risanje violinskih ključev, telovadba po tipkah ali strunah itd., ampak odkrivanje sveta, produkcija zvoka in glasu, vzgoja k poslušanju, vzbujanju otrokove čustvene sfere, privzgoja estetskega čuta, ustvarjalni vzgib."

DD

SSK O TERMINALU SNAM V TRŽIČU

SSK nasprotuje načrtu družbe SNAM za gradnjo uplinjevalnika metana pri izlivu Timave v mejah občine Tržič. Po mnenju SSK bi realizacija načrtovanega terminala izpostavila prebivalstvo širše okolice veliki nevarnosti ter imela negativne posledice na ekološkem, pa tudi na gospodarskem in socialnem področju, saj bi dejansko zavrla ali kar onemogočila razvoj raznih obstoječih in potencialnih dejavnosti, od ribištva do turizma. Te škode bi prav gotovo ne odtehtalo nekaj desetnih delovnih mest, ki jih zdaj obljublja SNAM.

Zato SSK poziva tržiške volivce, naj se na referendumu dne 29. septembra izrečejo proti načrtu SNAM. SSK nadalje meni, da bi pristojne oblasti, v prvi vrsti deželne, morale ob sprejemanju dokončne odločitve upoštevati tudi mnenje prebivalstva širše okolice, saj bi uresničitev načrta bistveno zaznamovala nadaljnjo usodo celotnega Tržaškega zaliva.

DAROVI

ZA SLOV. misijonarje: Vetrhovi ob jubileju drage mame 50.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: druž. Dominika Kovic ob krstu vnuka Luke 100.000; starši Romine ob njeni poroki 200.000 lir.

ZA CERKEV v Gabriju: N.N. 10.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: N.N. 5.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: N.N. 100.000; domačin iz Gorice 350.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. z Vrha 150.000 lir.

ZA SLOVENSKO Karitas: L.M. 50.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah: P.B. 500.000 lir.

ZA NOVO cerkev v Dolu: N.N. 3.000.000; N.N. 2.000.000 lir.

OBVESTILA

DRUŠTVO JADRO prireja pod pokroviteljstvom občine Ronke tečaj slovenskega jezika in kulture na sedežu društva. Trajal bo 6 mesecev (2 uri tedensko) in se bo začel v polovici oktobra. Informacije dobite pri odbornikih društva ali v knjigarni // *segnalibro* v Ronkah (tel. 0481-475545). Pripravljalna seja bo v ponedeljek, 7.10., ob 20. uri na sedežu društva v Romjanu.

KNJIGARNA braniku resnice o župniku Izidorju Zavadlavu je na razpolago v Katoliški knjigarni. Cena 10.000 lir.

Ars
GALERIJA

Vljudno Vas vabimo
na odprtje
razstave slikarke

ZORE KOREN SKERK

Umetnico bo predstavil Joško Vetrh.
Petek, 4. oktobra 1996, ob 18. uri.

Ob skorajšnji otvoritvi prenovljenega Katoliškega doma smo hoteli zvedeti, kaj pripravljajo organizatorji za slovesnost, ki je predvidena za 19. oktober. Obrnili smo se na dr. Damjana Paulina, ki je predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete, organizacije, ki bo dejansko izvedla kulturno prireditve na dan otvoritve.

Gospod Paulin, kako ste si zamislili otvoritveno proslavo?

Naši Zvezi je bila zaupana naloga za primeren kulturni spored ob otvoritvi pomembnega kulturnega objekta, obnovljenega Katoliškega doma. V odboru Zveze smo se zavedali pomembnosti dogodka in smo zato dalj časa razpravljali, s čim bi se naše kulturne ustanove in društva predstavile, da bi bila prireditve v skladu z odprtjem obnovljenega središča. Pri tem smo izhajali iz izkušenj zadnjih desetih let, ko smo postavili na oder spevoigre in opereto; tako smo se odločili, da bomo tudi za to priložnost naštudirali delo, ki vsebuje

pevske, glasbene, igralske, solistične, baletne elemente. Hoteli smo, da bi društva, ki so v Zvezi, in druge ustanove prišle najbolj do izraza s svojimi skupinami. Iskali smo primerno slovensko besedilo, toda, žal, ga nismo našli. Nekaj slovenskih operet smo že uprizorili, druge razpoložljive pa iz enega ali drugega razloga niso ustrezale našim potrebam. Zato smo izbrali znano opereto *Pri belem konjičku*, ki je nastala v srednjeevropskem prostoru v začetku stoletja. Gre torej za delo, ki je vezano na naš prostor in kulturno tradicijo.

Kdo bo sodeloval pri tem zabavnem projektu?

Opereta *Pri belem konjičku* zahteva številni in mlad mešani pevski zbor (ki sicer nastopa tudi v ločenih zasedbah), otroški zbor, soliden igralski kader, soliste, številni orkester in baletno skupino ter godbo na pihala. Skupno bo pri predstavi sodelovalo nad sto ljudi. Večji del so to člani naših pevskih zborov iz

PRIPRAVE NA ODPRTJE KATOLIŠKEGA DOMA SO V POLNEM TEKU

Doberdoba, Števerjana, Štandreža, Rupe-Peči, Gorice in Podgore, igralci pa so člani dramskih skupin iz Štandreža in Odra 90. Za solistične vloge so nam priskočili na pomoč priznani slovenski pevci, ki so že sodelovali pri podobnih prireditvah naše Zveze. Glasbeniki pa prihajajo predvsem iz naših glasbenih šol, na pomoč pa so jim priskočili tudi kolegi iz drugih ustanov v naši deželi in nekateri celo iz Slovenije. Baletna skupina je iz Nove Gorice.

Kdo bo režiral opereto in kdo bo dirigiral celotno predstavo?

Duša izvedbe je glasbenik Hilarij Lavrenčič, ki se je s podobnimi predstavami že večkrat odlično izkazal, spomnimo se samo zadnje Olike. Tudi tokrat bo Hilarij Lavrenčič vodil in dirigiral opereto *Pri*

belem konjičku. Za režijo smo prosili Emila Aberška, člana novogoriškega Primorskega dramskega gledališča, ki že vrsto let sodeluje z našimi dramskimi skupinami in dobro pozna zmožnosti naših igralcev. Za kostume bo skrbel znana Alenka Bartl ob sodelovanju domačih kostumografinj. Pri zahtevnem projektu sodeluje še veliko

drugih ljudi, brez katerih si izvedbe operete ne moremo predstavljati.

Gotovo sledite vajam. Kje jih imajo in kako jim gre?

Ker so obnovitvena dela v Katoliškem domu v polnem teku, zaenkrat ni mogoče imeti vaj na odru velike dvorane, kar gotovo otežkoča potek vaj samih. Prav zato potekajo vaje v raznih prostorih, predvsem v mali dvorani Katoliškega doma in v župnijski dvorani v Štandrežu. Nastopajoči se odgovorno zavedajo težav in se potrpežljivo prilagajajo ne vedno idealnim razmeram za delo.

-JUP-

Ob izgubi naše drage sestre MARIJE DURJAVA

se iskreno zahvaljujemo vsem prisotnim duhovnikom za obredne svečanosti, Marijinim sestram in vsem navzočim, ki so pokojnico pospremili k večnemu počitku.

Žalujocha brata in sestri z družinami

IN MEMORIAM: SALVATORE VENOSI

GOVORITI SLOVENSKO V KANALSKI DOLINI

RAFKO DOLHAR

Kako preprost je ta stavek! Ko mi ga je prijatelj Salvatore Venosi predlagal za naslov knjige o slovenskem šolstvu v Kanalski dolini, ki je njegovo zadnje delo (skupaj z Ireno Šumi), se mi je naslov, glede na vsebino knjige, zdel dokaj nenavaden. Pa vendar: govoriti slovensko v Kanalski dolini je bil smisel vsega njegovega življenja. Govoriti slovensko, učiti govoriti slovensko, peti slovensko, skratka, skrbeti za to, da slovenska beseda v Kanalski dolini ne izumre. Salvatore je dobro poznal svoje ljudi. Vedel je, da tam ni lahko govoriti o narodni pripadnosti ali zavesti. A učenje jezika kot materinščine vendar označuje človeka.

Saj je to najprej sam okusil. Od doma je sicer poznal domače slovensko narečje in iz cerkve slovensko molitev, v slovenski šoli v Gorici pa se je šele naučil knjižnega jezika. Salvatore je namreč bil sad, žal edini, neke akcije za vpis Žabničanov v slovensko šolo. Napravil jo je visok vatikanski prelat, ki je mnogo poletnih počitnic preživel v Žabnicah. Od peščice mladeničev, ki so tisto jesen odšli v Gorico, je kot osveščen in aktiven pripadnik svoje skupnosti ostal samo Salvatore. Drugi so se izgubili.

Salvatore se je po kratki šolski izkušnji na tržaškem Krasu vrnil v rodno dolino in pričel s tihim, a vztrajnim delom na domači narodni njeni. Skrb za jezikovno in glasbeno šolo Tomaž Holmar, jezikovne počitnice, Prešernova proslava, Primorska poje, Koroška poje. Referati in publikacije, zbiranje podatkov in raziskave za Slori, katere krajevno podružnico je vodil, pisanje v časopise, skupno delo s peščico prijateljev v Kulturnem klubu Planika. To je bilo njegovo vsakdanje, pogosto nevidno, večkrat nevhvalno delo.

Kot prijatelj in kot zdravnik sem vedel, da je bil Salvatore bolan na srcu. In včasih me je prešinila misel, ki sem jo skušal takoj pregnati: Bog ne daj, da bi zmanjkal.

Seveda se je to zgodilo.

Salvatore se je malokdaj nasmehnil, vedno je bil resen, zato je veljal za hladnega, včasih celo osornega človeka. Sedaj pa je njegovo srce ugonobilo prav čustvo, ko je obiskal bolno hčerko, ki jo je imel zelo rad.

Ko me je pred nekaj dnevi prosil, da bi se pri jeseniških kolegih pozanimal za bolezen njegove hčerke, mi je mimogrede zaupal svojo bojazen: Bog ne daj, da bi izgubil še njo. Ko sem mu po pogovoru z jeseniškimi kolegi

obrazil, da hčerkin bolezen sploh ni huda, in mu izrecno svetoval, naj nadaljuje s pripravami za njen vpis v tržaško šolo, ki ji jo je namenil, sem ga morda v glavi prepričal, v srcu pa je gotovo ostala bojazen, ki nam ga je vzela.

Kako pomembno je bilo njegovo dolgoletno delo in kako globoka je praznina, ki je nastala v Kanalski dolini z njegovim odhodom, lahko oceni samo, kdor ve, kako trda je narodna njiva v Kanalski dolini. Reči, da je ta izguba za kanalske Slovence nenadomestljiva, zveni morda na prvi pogled patetično, a žal ni daleč od resnice. Vsi se moramo zavdati, da zapuščen njiivo kaj kmalu preraseta osat in plevel. Od nas je odvisno, če bo njegovo delo preživelo, če ne bomo pozabili na odročno slovensko skupnost, za katero se je Salvatore tako zagnano zavzemal. Bog ne daj, da bi se to zgodilo in da bi bil njegov dolgoletni trud zaman!

Pokojnega smo pokopali v sredo, 25. t.m., na domačem pokopališču v Žabnicah.

SOŽALJA

Slovenska skupnost se klanja spominu prezgodaj umrlega Salvatora Venosija. Rajnik je bil član strankinega deželne vodstva in je vse svoje sile posvečal predvsem svojim rojakom v Kanalski dolini. Ob njegovi prezgodnji smrti izreka Slovenska skupnost hčeri in sorodnikom globoko občuteno sožalje.

Sožalju se pridružuje Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček, s katerim je rajnik redno in plodno sodeloval.

Ob smrti Salvatora Venosija, neutrudnega borca za uveljavitev Slovencev v Kanalski dolini, izreka Svet slovenskih organizacij iskreno sožalje svojcem in sorodnikom.

Izrazom sožalja se pridružujejo Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel ter uradništvo in uprava Novega glasa.

PREJELI SMO

FOJBE, NAJVEČJA POVOJNA SKRIVNOST

Pred časom sem z zanimanjem gledal oddajo o fojbah, ki je bila na sporedu na drugi italijanski televizijski mreži. Za problem fojb se sicer nisem nikoli pretirano zanimal, vendar so me teme, ki jih je ta oddaja obravnavala, spodbudile h globljemu razmišljanju.

Voditelj oddaje Michele Cucuzza se je večkrat (verjetno prevečkrat) ustavljal pri dejstvu, da so v fojbah končali samo in izključno Italijani. S tem je prikazal fojbe v luči množičnih grobišč, kamor so titovci metali ljudi (Italijane), potem ko so jih nečloveško mučili. Iz odmeva krajevnih in malo bolj široke stvarnosti pa se mi zdi, da so v fojbe končali ne samo Italijani, ampak tudi Slovenci in Nemci, fašisti, partizani, domobranci, komunisti, duhovniki, nacisti in še marsikdo. Število pobi-

tih ni znano, še manj je znan vzrok, zaradi katerega je v fojbah toliko žrtev. Znani italijanski časnikar Indro Montanelli je v oddaji izjavil, da je šlo za etnično čiščenje, in ga opravičeval s trditvijo, da je bilo to maščevanje za italijanska grozodejstva nad Slovenci in Jugoslavlani (tu seveda ni mislil na kulturni genocid). Žal se je tukaj Montanelli bridko zmotil. Fojbe niso nikakršne civilni oz. vojaški umor. Po mojem skromnem mnenju je šlo za neizbežen epilog tragedije o razdeljenosti Slovencev, prežet še s sovraštvom med dvema totalitarnima režimoma: fašističnim in komunističnim. Bil je torej družbeno-politični zločin, če se lahko tako izrazim, katerega tvorci niso bili zgolj ljudje, ampak celotni diktatorski sistem, ki je ravnal po načelu "ali z nami ali proti nam" odnosno; kdor je bil

osumljen političnega spletkarjenja, ki bi sprevrglo narčne totalitarne oblasti, je bil "neuradno" obsojen na smrt.

Po vsem tem torej tudi primerjava med fojbami in Ardeatinskimi jamami, ki jo je Cucuzza v oddaji izvajal iz javnomnenjskih anket (!), ni bila na mestu. Pri Ardeatinskih jamah je zares šlo za maščevanje, živalsko, kruto in brez usmiljenja. Fojbe so globlja skrivnost, mnogo bolj zapletena, kot si jo tukaj sam zamišljam, ker se za njimi skriva celotna zgodovina slovanstva in slovenstva. Mislim pa, da je vsakršna mahinacija na račun fojb (predvsem s strani Slovencev) znak velike kulturne neciviliziranosti, zato naj ostanejo "kraška brezna" črn madež na naši vesti, ki pa naj bo svarilo in opomin prihodnjim rodovom.

O kazni za krivce fojb in o oprostitvi krivcev Ardeatinskih jam pa kdaj drugič...

- DAVID BANDELLI

DVOJEZIČNI CENTER V ŠPETRU

MARKO GUS

Gospa Gruden, bi nam labko orisali zgodovino špetrskega dvojezičnega centra?

Zgodovina je zelo dolga. Lahko omenimo, da ima ta center celo svojo "prazgodovino", ker sega vse do delovanja nekaterih beneških kulturnih društev - naj omenim študijski center Nediža - pa do serije pobud, kot sta npr. natečaj *Moja vas* in poletna kolonija *Mlada breza*. Včasih so te dejavnosti potekale precej improvizirano, vendarle s trenutki, ki so pri mladih Benečanih spodbujali navezanost na lastno okolje, obenem pa tudi začetno poznavanje slovenskega jezika.

Iz tega se je rodila zamisel, da se delo z najmlajšimi generacijami ne bi omejilo samo na prosti čas, ampak da bi zaobjemalo širše področje, kot je pač šola. V začetku 80. let je bil ustanovljen Zavod za slovensko izobraževanje z nalogo, da vzpostavi zasebno šolsko strukturo. L. 1984 smo začeli z vrtcem, l. 1986 z osnovno šolo ter naprej dograjevali.

Vaših osnovnošolcev je 76, kar presega število učencev italijanske osnovne šole v Špetru. Ali je to znak, da se tudi v Beneški Sloveniji končno le prebujata slovenska narodna zavest?

Mislim, da znaki obstajajo; še posebno, če pomislimo na dejstvo, da smo zasebna ustanova, kar pomeni, da morajo otroci ob koncu šolskega leta polagati izpit na državnih šolah, starši pa morajo mesečno plačevati vpisnino. Kljub vsemu pa zaobjemamo tretjino šolske populacije Nadiških dolin, pri mlajših generacijah pa to tretjino celo presežemo. S tem v zvezi je tudi zanimivo, da se v marsikatero družino vrača raba slovenskega narečja, ki jo je italijanščina velikokrat izrinila.

Ali je z odkrivanjem slovenske identitete povezan tudi uspeh občinskih list na zadnjih upravnih volitvah?

Verjetno je to drug pomemben pokazatelj, saj je bila ta volilna kampanja posebno osredotočena na problem slovenstva oz. protislovenstva. Nove uprave pa so slovenstvu veliko bolj naklonjene kot prejšnje. Če seveda govorimo o slovenski identiteti, moramo upoštevati, da ima Beneška Slovenija svoje specifične, tako da marsikdaj ne gre za obujanje narodne zavesti, kot je ta pojmovana v Gorici ali Trstu, temveč za bolj krajevno zavest. Naj omenim pa, da so večkrat vidni tudi znaki odpiranja vseslovenskemu prostoru in k temu pripomorejo zlasti okrepljeni odnosi med Furlanijo in Slovenijo.

Špetrski župan Marinčič je pred dvema tednoma na srečanju za šolstvo dejal, da bomo beneško diasporo zavezili z ovrednotenjem slovenstva v dolinah bodisi s kulturnega kot s pravno-ekonomskega vidika.

Zakon za zaščito Slovencev v videmski pokrajini bi gotovo nudil večjo finančno gotovost. Telega zakona pa ni.

Obstaja pa npr. deželni zakon št. 4 iz leta 1994, ki v 167. členu predvideva finančne podpore za obranitev lokalnih slovenskih tradicij. Količko konkretne pomoči nam je doslej nudil?

Ta zakon ne zadeva vseh občin, saj so bile nekatere nepravilno izključene. Kljub temu pa nam je ta zakon omogočil, da vodimo popoldanske dejavnosti v slovenščini v vrtcu in šoli v Tipani. To se pravi, da smo svoje delovanje lahko razširili na tersko področje. V tem primeru gre sicer za svojevrstno sodelovanje, saj skrbi država za jutranji program, slovenski center in občina pa skrbita za popoldanski program.

Vendar slovenski center trenutno pestijo ekonomske težave...

Za nas je vprašanje rednega financiranja izredno pereče. V trenutku, ko se tu pogovarjava, razdeljuje naša tajnica sporočilo, da bo v torek, 24. septembra, stavka osebja. Stavka je seveda popolnoma opravičena, če pomislimo, da pričakujejo službenci štiri mesečne plače. Zato je jasno, da je to eden izmed največjih problemov, ki ovirajo naše nadaljnje delovanje.

V beneških dolinah ste edini center s slovenskim učnim jezikom.

Vaši dijaki pribajajo torej tudi iz drugih vasi. Kako skrbite za njihov prevoz?

Približno polovico otrok vozijo sem starši, za ostale pa skrbimo mi, saj razpolagamo s tremi manjšimi vozili. Razkropljenost naših učencev pa zahteva skupno kakih devet voženj na dan. Nekateri otroci odhajajo z doma ob 7. uri zjutraj in se vračajo ob 6. zvečer, kar je zanje precejšnja dodatna obremenitev.

Pred kratkim je senator Bratina dejal, da bi tak projekt, kakršen je dvojezični center, prejel vrsto priznanj, ko bi bil izveden v Milanu.

Verjetno je senator Bratina mislil na našo zapleteno pravno zgodovino, saj smo vrsto let delovali v pollegalnosti, se pravi brez potrebnih papirjev s strani šolskih oblasti. Po njihovem mnenju ni bilo zakona, ki bi v videmski pokrajini dovolil poučevanje v slovenščini. Postopek se je nadaljeval z raznimi prizivi, dokler ni prišlo do odločbe državnega sveta. Leta nam je priznal možnost delovanja, saj v Italiji že obstajajo šole, ki ne poučujejo v italijanščini. Konec prejšnjega leta pa smo vložili prošnjo za parifikacijo in potem še prošnjo za pridobitev statusa pravne osebe. To bi šoli zagotovilo pravni status, ki je nekoliko višji od tega, ki ga zdaj ima kot zasebna ustanova.

Z novo vlado je verjetno več možnosti, da bo parlament izglasoval zaščitni zakon.

Žal nisem prerok, kajti na ta zakon res predolgo čakamo. Precej upanja pa vlagamo v možnost, da bi se v okviru dogovora med Italijo in Slovenijo rešili nekateri poglobitveni in osnovni problemi.

Recital Ljubke Šorli-Bratuž v Ukvah

Svetovni slovenski kongres - konferenca za Slovenijo, podružnica za celjsko območje, in župnija Ukve vabita na recital Ljubke Šorli-Bratuž *Venec spominčič možu na grob* v nedeljo, 29. septembra, ob 15. uri v župnijski cerkvi v ikvah. Sodelovalo bo Amatersko gledališče Teharje iz Slovenije; uvodne misli bo podal Peter Simoniti, sonetni venec bo recitala Sonja Mlejnik, na orgle pa bo spremljala prof. Alenka Založnik. Pel bo tudi mešani komorni zbor Emanuel iz Celja pod vodstvom Bernardke Kink, ki bo nastopil tudi pri sv. maši ob 10.15 v župnijski cerkvi v Žabnicah. Vsi lepo vabljeni!

SPORI IN ZAPLETI O REFERENDUMIH

PREDNJAČI POLITIKA, ZA GOSPODARSTVO PA NI ČASA

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji se v sedanjem predvolilnem obdobju dogaja prava obsedenost političnih strank, vlade ter tudi strokovnih in drugih organizacij oz. ustanov, kot je na primer Gospodarska zbornica.

Javnost je čedalje bolj naveličana in utrujena zaradi političnih iger in sporov med strankami oz. njihovimi predstavniki, pri čemer se največkrat omenjajo predsednik države Milan Kučan, socialdemokratski voditelj Janez Janša in dr. Janez Drnovšek, predstavnik vlade ter Liberalne demokracije Slovenije, ki je največja politična stranka v državi. V tem soočanju vseh dejavnikov, ki v Sloveniji kaj pomenijo - vanj je bilo potisnjeno tudi Ustavno sodišče - prihaja do zmede in manipulacij, ko npr. Drnovšek vedno znova zatrjuje, da je družbeno-gospodarski razvoj Slovenije stalen, skoraj nemoten in hiter, iz česar je nastala t.i. zgodba o uspehu, stanje v gospodarstvu pa je težavno in na nekaterih področjih skoraj dramatično. Slovenija bi rada čimprej postala redna članica Evropske zveze, toda za to izpolnjuje le nekaj pogojev oz. meril, ki so potrebna za sprejem v to evropsko integracijo. Poslovni ljudje se boje, kaj se bo dogajalo, ko se bodo v Sloveniji začele pojavljati banke in podjetja iz držav članic Evropske zveze. Konkurenca, menijo v Gospodarski zbornici Slovenije, bo tako ostra oz. neusmiljena, da bodo lahko razpadla mnoga podjetja, ki so tehnološko in po višini proizvodnih stroškov daleč pod stopnjo razviti evropskih držav. Za ponazoritev navajamo primer poslovnih bank. V Sloveniji deluje 32 bank, njihovi denarni viri pa komaj dosegajo bilančno vsoto ene same večje banke, denimo v Nemčiji, Italiji ali Londonu.

Kljub pogojem in nevarnostim, ki jih prinaša vključevanje Slovenije v Evropsko unijo, pa je gotovo, da Slovenija bolj potrebuje Evropo kot pa ona nas. Tega se večina političnih strank sicer zmeraj bolj zaveda, vendar le na ravni načelnih izjav oz. opredeljevanj. Vse svoje sile in možnosti pa uporabljajo v predvolilni tekmi, ki bi strankam omogočila vzpon na oblast in čim večji delež v njej.

Na območju politike se poglabljajo spori in zapleti o referendumih za določitev novih pravil v volilnem sistemu. Socialdemokratska stranka je zaradi odločitve parlamenta, da bodo referendum o volilnem sistemu 8. decembra, torej mesec dni po državnozbornih volitvah, poslala Ustavnemu sodišču pobudo - obravnavalo naj bi

jo prednostno - za presojo ustavnosti in zakonitosti omenjene odločitve. Stranka Ustavnemu sodišču predlaga, da za dan razpisa referendumov o volilnem sistemu, s katerim začnejo teči ustrezna opravila, določi 10. oktober, referendum pa bi bili hkrati z volitvami, to je 10. novembra. Razplet tega novega spora med Socialdemokratsko stranko in parlamentom pričakujejo v kratkem. Ob tem je predsednik omenjene stranke Janez Janša napovedal t.i. civilni referendum, ki se je pričel v ponedeljek. S podpismi, ki bi jih zbrali, kot napovedujejo, nekaj 100tisoč, bi podprli tistih 43 tisoč podpisnikov, ki so zahtevali uvedbo večinskega volilnega sistema v Sloveniji. Politična temperatura pred volitvami torej narašča, saj so socialdemokrati s svojimi stalnimi nasprotovanji sklepom državnega zbora o datumu t.i. volilnih referendumov v nekem smislu politično angažirali tudi Ustavno sodišče. Zdaj od njega zahtevajo, da samo razpiše referendum, "ker da so zaradi političnih in osebnih interesov večine poslancev v Državnem zboru, kratene človekove pravice državljanov Slovenije."

CERKVI NE GRE ZA PRIVILEGIJE IN NAGRADE ZA NJENO VEDENJE

Predsednik komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci dr. Anton Stres je v intervjuju, objavljenem v časniku Slovenec, zelo obširno obravnaval položaj in pogled Cerkve na sedanje politične razmere v Sloveniji. Odgovoril je tudi na kritike in podtikanja v obličih in nekaterih političnih strankah, potem ko je Komisija za pravičnost in mir sprejela dokument oz. izjavo z naslovom *Za spoštovanje političnih pravic in za pravno državo*. Temu organu Slovenske škofovske konference nekateri očitajo politično opredeljevanje in celo navijaštvo.

Dr. Anton Stres je v svojem odgovoru dejal tudi naslednje: "Ni težava v tem, ali je Slovenija že demokratična država ali ne, temveč v tem, ali se razvija v tej smeri, ali pa obstaja nevarnost, da se bo na tej poti ustavila. V zadnji izjavi je Komisija izrazila bojazen, da je prišlo do nekaterih dogodkov, ki kažejo na to nevarnost." Opozoril je, da je očitek vmešavanja v politiko star komunistični trik. Sicer pa Cerkvi ne gre za pri-

vilegije in nagrade za politično všečno vedenje, je v intervjuju poudaril dr. Anton Stres.

SAMOMORI PREDMET PREDVOLILNE KAMPANJE

V našem tedniku smo že večkrat obravnavali števila samomorov na Slovenski. Pojav se širi in dobiva nove socialne, psihološke, sociološke in druge razsežnosti. Tokrat posredujemo nekaj novih ugotovitev oz. podrobnosti o samomorih, ki so postali tudi predmet predvolilne kampanje raznih političnih strank.

Po podatkih Statističnega zavoda pride v Sloveniji 34 samomorov na vsakih 100 tisoč prebivalcev, kar Slovence postavlja v svetovni vrh. Stanje je izredno zaskrbljujoče in bi moralo povzročiti alarm na ravni oblasti in politike. Vsako leto se zgodi v Sloveniji ok. 700 samomorov; številka je stalna, ne narašča in se ne znižuje. V Mariboru je samomorov ok. 60 na leto. Mariborska zdravnica dr. Tilka Kren, ki je v svoji ordinaciji več kot 30 let preučevala najbolj boleče smrti, poudarja, da je "značaj Slovencev izrazito depresiven. Takoj, ko neki ideal ni izpolnjen, smo razočarani. Vča-

Veno Pilon in "Ajdoščina" (1925, Pilonova galerija)

V AJDOVŠČINI POČASTITVE SLOVENSKEGA UMETNIKA VENA PILONA

V Ajdoščini, kjer je bil rojen in tudi umrl, potekajo razne slovesnosti v počastitev umetnika Vena Pilon ob stoletnici njegovega rojstva. Osrednja spominska slovesnost je bila prejšnjo nedeljo ob slikarjevem grobu na ajdovskem pokopališču. V kratkem kulturnem programu so sodelovali otroški pevski zbor osnovne šole in dijaki gimnazije Veno Pilon. O umetniku, ki je bil tudi častni občan rodne Ajdoščine, je v svojem govoru razmišljal ajdovski župan Kazimir Bavec. Slovesnosti so se udeležili Pilonovi svojci, med njimi umetnikov sin, prof. Dominique Pilon s soprogo iz Francije.

V Pilonovi galeriji so nadalje odprli obnovljeno stalno zbirko Pilonovega umetniškega opusa. Vsebuje dela iz vseh obdobij avtorjevega ustvarjanja: risbe, akvarele, grafike, olja, fotografije, kipe in druge umetniške stvaritve. Danes, v četrtek, bo Galerija Vena Pilon odprla svoja vrata za časnike. Predstavili jim bodo ostale spremene prireditve: tematske večere, ki jih bodo prirejali v čast umetnika, programe za osnovnošolsko in srednješolsko mladino, pa znanstveni simpozij o Venu Pilonu, ki ga organizirata Pilonova galerija in Slovensko umetnostno zgodovinsko društvo. Kustos in vodja Pilonove galerije dr. Irene Mislej je povedala, da bodo ob stoletnici rojstva umetnika izdali dvoje plakatov in serijo razglednic s Pilonovimi motivi.

V Pilonovi galeriji bodo v petek, 27. septembra, ob 18. uri odprli razstavo Pilonovih slik in drugih del in dokumentov o umetniku.

M.

Arhitekturna delavnica "Brda 1996"

V Brdih poteka arhitekturna delavnica "Brda 1996", ki jo organizirata Občina Brda in ministrstvo Republike Slovenije za okolje in prostor. Udeležili so se študentje iz treh dežel: iz Avstrije študentje Tehnične univerze v Gradcu, iz Italije študentje tržaške Univerze in iz Slovenije študentje ljubljanske Fakultete za arhitekturo. To so prvi začetki, ki dokazujejo smiselnost delovanja predvidenega mednarodnega, meduniverzitetnega, medkulturnega, prekmejnega središča, za katerega so dale pobudo univerze iz Ljubljane, Salzburga, Bologne in Trsta.

Arhitekturno delavnico vodi docent Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani dipl. ing. arch. profesor Vojteh Ravnikar. Delavnica poteka v Hiši umetnikov BAŽATO v Cerovnem od sobote, 21., do nedelje, 29. septembra. Tema delavnice je poenotenje podobe središča občine Brda-Dobrovo.

Do novembra bosta organizatorja Občina Brda in ministrstvo Republike Slovenije za okolje in prostor v gradu na Dobrovem pripravila razstavo o rezultatih delavnice in izdala publikacijo.

Na Banjški planoti v vsaki hiši telefon

Na Banjški planoti (območju med Čepovansko dolino, spodnjim tokom reke Idrijce ter reko Sočo med Mostom na Soči in Solkanom) so v zadnjih letih dosegli tak gospodarski in družbeni razvoj, da to gorsko naselje ne spada več med manj razvite v Sloveniji. Zasluga za to gre predvsem sodelovanju in prispevkom domačinov, v zadnjih letih pa tudi pomoči matične občine Nova Gorica. Prebivalci na Banjški planoti, ki jih je sicer samo še 294, so dobili vodovod, ceste so asfaltirali, obnovljeno pa je tudi električno omrežje.

Zelo pomembna je tudi napeljava telefonskega omrežja iz nove telefonske centrale v Grgarju. Na Banjški planoti imajo sedaj 100 telefonskih priključkov, tako, da ima telefon že skoraj vsaka hiša. Tistih nekaj gospodinjstev, ki telefonskega priključka še nima, ga bo lahko brez težav ali novih stroškov dobilo v kratkem. Po številu telefonov so torej v nekdanj nerazvitih Banjšicah oz. na tamkajšnji planoti preseglji normative, ki veljajo v državah Evropske zveze.

Na Banjški planoti bodo v prihodnje pospeševali zlasti živinorejo in turizem. Prvi se je v obnovno živinorejo vključil župan občine Kanal ob Soči, Zoran Madon. Prevzel je opuščeno zgradbo za rejo živine, ki je bila prej družbena last. Obkrožajo jo obsežni pašniki, ki so primerni bodisi za pašo goveda ali pa za košnjo krme. Župan Madon, ki je tudi poslanec v slovenskem parlamentu na listi Slovenske ljudske stranke, v prihodnje ne bo več kandidiral za to funkcijo ter se bo raje posvetil - tako sam poudarja - svoji županski funkciji in razvoju živinoreje na Banjški planoti. - M.

NABIRKA ZA VIPAVSKI SEMENIŠKI SKLAD

Gradbeni odbor za razširitev in povečanje poslopij v okviru Škofijske gimnazije in Malega semenišča v Vipavi - odbor deluje pri škofiji v Kopru - je povabil vernike in javnost, da prispevajo v denarno nabirko za izvedbo načrtovanih del. V obrazložitvi pobude je Škofijski gradbeni odbor navedel naslednja dejstva. Malo semenišče in Škofijska gimnazija v Vipavi sta med osrednjimi ustanovami koprskе škofije. Od ustanovitve leta 1952 pa doslej je imelo Malo semenišče pomembno vlogo pri vzgoji duhovnih poklicev, saj je od tod izšlo nad 200 duhovnikov. Službujejo v Sloveniji in tudi v raznih tujih državah.

Škofijska gimnazija Vipava pa je ena od treh cerkvenih gimnazij v Sloveniji, ki daje mladim solidno vzgojo in izobrazbo. V šolskem letu 1996/97 jo obiskuje skupaj 111 dijakov; v Dijaškem domu prebiva le 18 fantov,

med katerimi je 12 semeniščnikov. Prostori Malega semenišča, Škofijske gimnazije in Dijaškega doma so pod isto streho in zato premajhni, da bi lahko sprejeli vse, ki si tega želijo. Zato so se odločili za zidavo novega šolskega poslopija s telovadnico. Pri tem velikem delu računajo na razumevanje in pomoč dobrotnikov iz Slovenije in iz tujine.

Svoje prispevke v Semeniški sklad (kdor se bo za denarno pomoč seveda odločil) lahko nakažete na naslov: MS in ŠG Vipava, Grabrijanova 19, 5271 Vipava, ŽR: 5200-621-16, sklic na številko 441-98621/88, s pripisom "Za gradnjo". Svoj dar lahko oddaste tudi osebno na Škofijskem ordinariatu v Kopru ali v kakšnem župnijskem uradu. Škofijski gradbeni odbor se vsem, ki so že pokazali svojo velikodušnost in dobroto, in tistim, ki se bodo na pobudo še odzvali, iskreno zahvaljuje.

M.

ZADNJE UPANJE: REFERENDUM O UPLINJEVALNIKU SNAM

V nedeljo, 29. t.m., bo v občini Tržič ljudsko glasovanje glede načrtovane gradnje uplinjevalnika družbe SNAM. Ljudje naj bi se izrekli o tej gradnji, ki bi drastično posegla v naravo. Izkopi na morskem dnu, da bi ladje lahko pristale ob terminalu in sama gradnja na močvirnatem področju pri Moščenicah, bi porušili labilna naravna ravnovesja ob obali in v samem morju. V tem smislu so pred nekaj dnevi opozorili na nevarnost poseganja v morsko dno tudi zaradi visokih koncentracij živega srebra v naplavinah, ki jih v morje prinaša Soča. Znano je, da je živo srebro strupeno in povečanje koncentracije te kovine v morju bi gotovo škodilo zdravju celotne prehranske verige, propadli bi tudi načrti za turistično ovrednotenje širšega področja od Gradeža do Sesljskega zaliva.

Ob nedvomni ekološki škodi predstavlja hudo nevarnost za širše področje tudi samo delovanje tega plinskega terminala, ki naj bi sprejemal utekočinjen plin in ga nato ponovno vračal v plinsko stanje. Zgradili naj bi ga v neposredni bližini goste naseljenega področja, ki bi bilo gotovo hudo prizadeto v primeru kakršnekoli nesreče.

Očitno družba SNAM razpolaga z velikimi finančnimi sredstvi, ki jih spretno vloga v krojenje javnega mnenja, kar naj bi pripeljalo do realizacije tega načrta. To je bilo čutili še zlasti v zadnjih dneh, ko se bližamo referendumu in po protestni demonstraciji v soboto, 21. t.m., ki so jo priredili nasprotniki načrta za realizacijo uplinjevalnika. Na demonstraciji, ki jo je priredil odbor "No terminal", so ob ustanovah in organizacijah iz občine Tržič sodelovali tudi župan občine Devin-Nabrežina in deželni tajnik Slovenske skupnosti Martin Breclj, ki je v dvojezičnem nastopu utemeljil, zakaj naj občani Tržiča v nedeljo odločno glasujejo "NE".

14

ČETRTEK
26. SEPTEMBRA
1996

TEŽAVE PRI LETOŠNJI TRGATVI

Hladno in deževno vreme zadnjih dni povzroča veliko težav vinogradnikom. Meritve sladkorja in kislin v Brdih, Vipavski dolini, Istri, Bregu, predmestju Trsta in nižjih predelih Krasa kažejo, da bi številne sorte belega grozdja lahko potrgali, črna pa lahko še čaka. Ljudje bi res šli v vinograde, a kaj, ko dež in blato močno ovirata trgatve. Letina se napoveduje kar dobro v vinogradih, ki so bili primerno obrezani in obremenjeni. Tudi grozdje je bilo doslej kar zdravo, čeprav je bilo poletje deževno in tudi hladno. Vinogradniki pa so v skrbeh, da ne bi grozdje začelo gniti. Skrb je upravičena še zlasti pri lastnikih bolj zanemarjenih vinogradov in na račun listih sort, ki dajejo goste in zbite grozde. Ljudje skušajo izkoristiti presledke med dežjem in hitijo s trgatvijo. Kdor more, čaka v upanju, da se bo vreme ustalilo in otopilo in da se bo zorenje nadaljevalo. To je potrebno predvsem za črne sorte, na Krasu, kjer grozdje kasneje zori.

Pozorno spremljajmo stanje v vinogradu. Če opazimo, da je grozdje začelo gniti, ne smemo več čakati. Čimprej potrzemo in grozdje predelamo. S takim nagnitim grozdom - tudi če ga čistimo - bomo imeli precej dela. Predvsem poskrbimo, da bo vrel čist mošt. Zato, v primeru, da nimamo pecljalnika, ki že pri mletju grozdja izloča vse hlaline, bomo le-te takoj dali v prešo in iztisnili ter nato čim bolj čist mošt dali v sode. Potrebno je nato, da mošt razkužimo z žveplom. Nato mu

bomo dodali selekcioniranih kvasovk v razmerju, ki je navedeno na konfekciji, da bo mošt kar najbolje prevrel. Dodajanje kvasovk je potrebno še zlasti, če ne vinificiramo na tropinah in če smo bili prisiljeni mošt razkužiti z žveplom.

Za črno grozdje, ki bo morja še nekaj časa čakalo na trtah, pa je zaradi luženja barvila med vretjem nujno, da mošt vre na tropinah.

Veliko pozornosti namenimo tudi posodi. Vse bolj se uveljavlja posoda iz nerjavčega jekla ali posebnih polietilenskih mas, ki so zelo praktična za čiščenje. Vendar pa je neizpodbitno, da zorenje vina v dobri leseni posodi obogati pijačo. Zato se nekateri pogumnejši vinogradniki, ki ciljajo na višji kakovostni in tudi cenovni razred, odločajo za vinifikacijo v približno 200-litrskih novih hrastovih sodih. S francoskim izrazom pravijo takemu vinu *barrique*. Gre pa za način, ki zahteva čim višjo kakovost grozdja in mošta in dovolj močno strukturo vina, da se v svežem lesu oplemeniti.

Kakor koli že, kdor ima v kleti še leseno posodo, naj jo res dobro očisti in opere, mogoče celo prepari in na novo ovini, da ne bi les izločal vonjav in plesni, ki bi pokvarile mlado vino. Zdrava posoda je temeljnega pomena za zdravo in kakovostno vino.

M.T.

Deželni odbornik Sonogo na sejmu v Celju

V četrtek, 19. t.m., je bil deželni odbornik za obrt Lodovico Sonogo s predstavnostvom obrtnikov Slovenskega deželnega gospodarskega združenja na Mednarodnem sejmu v Celju. Osrednji del obiska je predstavljalo srečanje deželnega odbornika z vodstvom Obrtne zbornice Slovenije, ki so se ga še udeležili predsednik upravnega odbora OZS Stanislav Kramerberger, predsednik obrtnikov SDGZ Peter Malalan, član predsedstva SDGZ Marino Pečenik ter zastopnik Ustanove za razvoj obrtništva - ESA Eugenio Rosmann. Načeli so se problemi, a tudi perspektive gospodarskega sodelovanja, vezani na vstop Slovenije v Evropsko unijo.

Obrtna zbornica Slovenije opravlja za vse slovenske obrtnike vlogo stanovske organi-

zacije, vodenja obrtniškega registra in izdajanja dovolilnic ter izobraževanja in vstopa v poklic. V tem svojstvu je predlagala deželni upravi, da bi skupno sodelovali v tem prehodnem obdobju tako pri izmenjavi izkušeni kot pri spodbujanju konkretnih projektov za sodelovanje na določenih obrtnih področjih. Pri tem naj bi se vključila tudi združenja obrtnikov iz Furlanije-Juljske krajine.

Odbornik Sonogo se je obvezal, da bo poskušal najustreznejše oblike za obrnavo možnih dvostranskih pobud. Nato je obiskal sejem in se zaustavil pri standu tržaških razstavalcev, ki ga je pripravila trgovinska zbornica.

Mednarodni obrtni sejem v Celju, ki ga prirejajo že 29. leto, prekriva 50tisoč kvadratnih metrov površine. S tem da letno beleži preko 250 tisoč obiskovalcev, velja za eno izmed najpomembnejših sejmskih prireditelj v Srednji Evropi.

DAVČNI VIDIKI DEDOVANJA (2.)

DAMJAN HLEDE

Po uvodnih ugotovitvah, ki so bile objavljene v prejšnji številki, preidimo k stvari. Najprej je pomembno, da postavimo nekaj mejnikov glede na vprašanje, kdaj je dedovanje obdavčeno in kdo mora davke plačati.

Odgovor na prvo vprašanje je precej razvejan. Najprej je treba potencialne dediče razvrstiti v razne kategorije po stopnji sorodstva:

- 1) zakonec in sorodniki v ravni črti (starši - sinovi);
- 2) bratje in sestre ter sorodniki po svaštvu v ravni črti (od zakonca sorodniki v ravni črti);
- 3) drugi sorodniki do četrte stopnje in sorodniki po svaštvu v stranski črti do tretje stopnje (od zakonca sorodniki v stranski črti);
- 4) drugi subjekti (lahko pridejo v poštev - tako kot sorodniki po svaštvu - le pri oporocnem dedovanju).

Potem je treba pojasniti, da sestavljata davek na dedovanje dva elementa:

- davek, ki bremeni skupno vrednost celotne dediščine;

- davek, ki bremeni dediščino ali njene posamezne deleže ali volila (volilo je to, kar kdo v oporoki zapusti nekemu, ne da bi ga imenoval za dediča).

Sedaj pa lahko pogledamo, kakšna so pravila.

A) Ko so dediči oz. volilojemniki zakonec ali sorodniki v ravni črti (zgoraj št. 1), je dedovanje prosto davka do vrednosti 250 milijonov lir. To pomeni, da ne bo treba plačati nobenega davka na dedovanje, če je skupna vrednost celotne dediščine nižja od tega števila.

B) Ko so dediči oz. volilojemniki bratje in sestre ali sorodniki po svaštvu v ravni črti (zgoraj št. 2), je dedovanje prosto davka do vrednosti 100 milijonov lir.

C) Ko so dediči oz. volilojemniki drugi sorodniki do četrte stopnje in sorodniki po svaštvu v stranski črti do tretje stopnje (zgoraj št. 3) ali pa drugi subjekti (zgoraj št. 4), je dedovanje prosto davka do vrednosti 10 milijonov, z razliko, da so v primeru dedovanja drugih subjektov (zgoraj št. 4) davčne alikvote višje. Davčne alikvote seveda rastejo vzporedno z vrednostjo dediščine.

Kadar je v primerih B) in C) skupna vrednost celotne dediščine višja od 250 milijonov, pride do dvojnega obdavčenja: prvič na skupno vrednost in drugič na posamezni delež dediščine oz. na posamezno volilo (za izračun je treba seveda upoštevati samo vzote, ki presegajo zgoraj omenjene davčne mere). Vzemimo na primer slučaj *de cuius*-a, ki je s smrtjo zapustil samo dva brata. Po zakonitem dedovanju bosta prejela vsak polovico. Če je bila skupna vrednost dediščine 300 milijonov, bo davek na skupno vrednost 1.500.000 lir (aliquota 3% na 50 milijonov), davek na posamezne deleže pa dvakrat po 1.500.000. Skupni znesek davka na dedovanje bo torej 4.500.000 lir. Če vsebuje dediščina tudi nepremičnine, bo treba temu dav-

ku dodati še hipotekarni in katastrski davek (3% vrednosti nepremičnin) in eventualno davek Invim, o čemer pa bomo še kaj povedali naslednjič. Že ta primer nam vsekakor nudi prvo ugotovitev: davek se viša ne samo vzporedno z vrednostjo dediščine, ampak tudi z večjo oddaljenostjo v sorodstvu. Ko bi namreč v zgornjem primeru namesto dveh bratov dedovala npr. zakonca in sin, bi davek na dedovanje znašal le 1.500.000 lir.

Ostaja nam še odgovor na vprašanje, kdo mora davke plačati. To bomo rešili prihodnjič. V naslednjih nadaljevanjih se bomo orientativno dotaknili sledečih argumentov: pravna ureditel davka na dedovanje in davka Invim v primeru dedovanja s praktičnim komentarjem, davčni vidiki "predsmrtnega" urejanja premoženjskih pravic, davčne olajšave ter obravnava nekaterih posameznih primerov.

DALJE

Sporočilo

Slovensko gospodarsko združenje in družba Goservis sporočata, da od petka, 27. t.m., preneha veljati DPR št. 627 glede izdajanja spremnega lista (*bolla d'accompagnamento*)! Od 27. t.m. bo treba pri prevozu blaga upoštevati sledeče:

- če je faktura izdana in poslana isti dan, kot je odpravljeno blago, ni potrebno izpolniti nobenega dokumenta;

- če je faktura izdana kasneje, mora spremljati blago "prevozni list";

- v vseh ostalih primerih prevoza blaga (v obdelavo, na posodo itd.) mora biti izdan prevozni list, a ni nujno, da spremlja blago pri prevozu.

PREVOZNI LIST:

1. je neformalen. Mora vsekakor vsebovati: podatke o odposiljatelju, o prejemniku, datum, zaporedno številko, količino, kakovost in izvor blaga ter morebitne podatke o prevozniku;

2. vzrok prevoza je treba navesti samo v primeru, ko ne gre za prodajo blaga;

3. do izkoristka starih zalog lahko uporabljamo spremne liste.

NB: ne glede na obveznosti, korektno poslovanje narekuje, da bo potrebno za vsako oddano blago izdati spremni list.

Redni občni zbor SDGZ

Slovensko deželno gospodarsko združenje bo imelo v ponedeljek, 30. t.m., 20. redni občni zbor v Prosvetnem domu na Opčinah, ul. Ricreatorio 1. Člani, ki se bodo zbrali v prvem sklicanju ob 17. uri in v drugem ob 18. uri, bodo lahko poslušali predsedniško poročilo in poročilo nadzornega odbora ter bodo zadostili statutarnim obveznostim. Slovenska stanovska organizacija vabi vse včlane podjetnike, da se občnega zbora udeležijo oz. da posredujejo pooblastila za udeležbo kolegom.

POT DO SREČE

JELENA STEFANČIČ

"Človek, ki je spoznal, kaj ga dela velikega," pravi Bertrand Russel, "bi se ne smel več izgubljati v malenkostih, sebičnosti, praznih zadregah, bi se ne smel bati prihodnosti. Na široko bo odprl okna svojega razuma in si ogledoval svet, kakršen je; razumel bo kratkosti življenja, pa tudi to, da so v posamezniku

strnjene vse vrednosti značnega veselja. Postal bo velik, kot je velik svet. Ko bo spoznal svojo veljavo, bo občutil veliko radost in kljub vsej spremenljivosti zunanega življenja bo - globoko v svojem bistvu - lahko srečen."

SREČA JE V VAS

Veselite se, ljubite, zdravite, obilite, sloga, mir, sreča, vse to je na svetu. Če vam je to

težko verjeti, pomislite na obstoj elektrike. Verjamate vanjo, ker so jo odkrili znanstveniki, ker so inženirji uredili električne centrale, ker so električarji napeljali žice, namestili stikala: ni vam treba drugega kot pritisniti na gumb in že je tu svetloba. S srečo je prav tako. Kot vse drugo na svetu, kot elektrika, kot teža, kot zvok, obstaja tudi sreča in ima tudi svoje zakone. Bistvena zapoved se glasi: ustvarjalna misel - ustvarjalna beseda.

DALJE

AMATERSKI NOGOMET

V 1. PRVENSTVENEM KOLU
ZMAGALA LE ZARJA

ERIK DOLHAR

Primorju memorial bratov Husu

V sredo, 18. t.m., se je na Veliki Rovni na Proseku končal 7. memorial bratov Husu. Zmaga je že tretjič šla domači enajsterici Primorja, ki je v velikem finalu nadigrala Breg. Prehodni pokal bodo tako trajno hranili rumeno-rdeči in s tem tudi športno ohranili v spominu nepozabna Gabrija in Sergija Husu.

Naša najboljša enajsterica štandreaška **Juventina Radenska** prvenstvenih bojev ni začela s pravo nogo, saj je v 1. kolu elitne lige pred domačim občinstvom klonila Pro Fagagni (na sliki). Štandrežci so bili enakovredni nasprotnikom le v prvem delu srečanja, medtem ko so v drugem polčasu popustili. **Podpredsednik Juventine Marko Kerpan** je tako ocenil nesrečni krstni nastop:

Ta prva tekma je bila za nas izredno težka, ker smo prvič igrali v elitni ligi. V prvem polčasu smo odigrali še kar dobro, saj smo imeli nekaj težav le v uvodnih 10 minutah. Prvi polčas se je končal z neodločenim izidom 0-0. Tekma je bila v glavnem izenačena, v 25. minuti 2. polčasa pa so nasprotniki iz vrstno izkoristili prosti strel in povedli. Takrat smo končno reagirali, do drugega zadetka gostov pa je prišlo po naši napaki v obrambi. Pred koncem smo izvedli še dva dobra strela od daleč, ki pa, žal, nista bila dovolj, da bi nadoknadili zamujeno.

Ste imeli občutek, da ste slabši nasprotnik?

Sploh ne, saj smo imeli največje probleme le v uvodnih minutah, kar pa je za krstni nastop v elitni ligi povsem normalno. Tekmo smo si zapravili sami, saj bi lahko izenačili ali celo zmagali, če ne bi zgrešili usodnih dveh napak.

Edina zmagovalna zamejska enajsterica, ki je v nedeljo začela prvenstvo, je bila Bazovska Zarja. Zarjani so v 1. kolu promocijske lige do odpravili Staranzano z gladkim 3-0. Sovodenjci in Prosečani pa v isti ligi niso začeli s pravo nogo. Sovod-

FOTO: BUMBACA

nje so klonile pod udarci Ponziane, Primorje pa pred Maranesejem. V 1. amaterski ligi je spodrseljav v 1. kolu doživela tudi kriška Vesna, ki je s skoraj popolnoma prenovljeno ekipo v Špetru Slovenov prejela le en zadetek, ki pa je bil v tem primeru dovolj.

V nedeljo so bile na sporedu tudi tri tekme deželnega pokala. Brežani so se z zmago proti CGS uvrstili v nadaljnje kolo, do lepe zmage pa je prišla tudi doberdobska Mladost, medtem ko so Krasovci ostali praznih rok.

Drevi, v četrtek 26. t.m., sta na sporedu še povratni srečanja italijanskega pokala za amaterje Zarja - San Sergio in Primorje - Manzanese.

KOŠARKA

Jadran TKB začenje prvenstvo B" lige

Naša združena zamejska košarkarska ekipa Jadran TKB je v soboto, 21. t.m., osvojila še en predprvenstveni turnir. V velikem finalu Memoriala Verh je, sicer z namajhnimi težavami, odpravila domačega C1 ligaša Don Bosco. Najboljši strelec je bil David Pregarc s 27 točkami. Jadranovci pa belijo lase trenerju Čehovinu, ki se je teden dni pred začetkom prvenstva znašel brez enakovrednega nadomestnika playmakerja Oberdana ter predvsem brez standardnega centra, ki bi imel svojo težo pod košem. Še sedaj namreč ni jasno, ali bo z modrimi bojovníki letos nastopal tržiški veteran Lauro Bon. Morda bomo kaj več o tem izvedeli drevi, v četrtek, 26. t.m., ko bo SZ Jadran v prostorih bara Boris Sports Club v Domu pristaniških delavcev pri Briščkih predstavilo letošnjo člansko ekipo, ki bo prav v soboto, 28. t.m., odigrala prvo kolo prvenstva B2 lige v gosteh pri peterki Pallacanestro Dell'Adda v Cassanu D'Adda pri Milanu.

Novi Jadranov trener Iztok Čehovin (na sliki) je po zmagi v finalu Memoriala Verh o potencialu letošnjega Jadrana povedal naslednje:

Potencial Jadrana je predvsem v tem, da tudi nadalje trdo dela, da igramo zmeraj z obema nogama na tleh, ne kot danes, na primer, ko so nekateri igralci nekoliko podcenjevali nasprotnika. Moč ekipe v mladosti, ki prihaja, vsekako pa v trdem delu.

Kdo pa je Iztok Čehovin?

Jaz sem trener, ki navadno dela z ekipami, v katerih so mladi fantje, ki se borijo. Zmeraj sem tisti, ki verjame v ekipo.

DOLFO

NAMIZNI TENIS

PREDSTAVITEV KRASOVIH EKIP

V športno-kulturnem centru v Zgoniku so 17. t.m. predstavili ekipe, ki bodo letos branile barve Krasa v raznih prvenstvih.

Največje pozornosti je bila deležna **prva ženska postava, državni podprvak** (na sliki). Ekipa ostaja nespremenjena: Kitajka Wang, Ana Bersan, Katja in Vanja Milič. Novost predstavlja trener, mož Wangove Ge Ke Quang. Pod njegovim vodstvom bo poleg vseh Krasovih ekip letos v Zgoniku deloval tudi deželni center za visoko specializacijo, ravnateljica katerega bo Sonja Milič. Pridobitev centra je visoko priznanje Krasu in je prišlo neposredno od vsedrjavne zveze v Rimu.

Na predstavitvi je najprej pozdravil predsednik ŠK Kras Mirko Sardo, nato pa **načelnik namiznoteniškega odseka Zvonko Simoneta**, ki je predstavil prvenstva, v katerih bo letos nastopal Kras:

"Letošnje prvenstvo je eno izmed pomembnejših in težjih, ker bo naše barve v raznih prvenstvih branilo kar 8 ekip. Najpomembnejše je za nas seveda prvenstvo A-1 lige, v kateri nastopamo z isto postavo kot v lanskem sezoni; novost je ta, da bo letos prevzel vajeti ekipe kitajski trener Ge Ke, mož naše igralko Wangove. Trener bo gotovo vnesel izkušnje, ki si jih je nabral v svoji dolgoletni karieri in kot trener v italijanskih centrih. To bo nedvomno pripomoglo, da bodo ekipe zra-

sle, predvsem pa naše mlajše tekmovalke. Mislim, da je novost letošnjega prvenstva tudi ta, da je teritorialno zelo široko, saj bomo morali kar štirikrat potovati na Sicilijo in le trikrat proti severu. To bood nas zahtevalo ogromne finančne izdatke. Dobrodošla je finančna pomoč podjetja Generali, ki nam bo vsaj delno krilo stroške za A-1 ligo."

Simoneta je še pojasnil, da je letošnji cilj prve ekipe uvrstitev v končno prvenstvo, medtem ko bo druga ekipa naskakovala prestop iz B lige (v kateri bo Kras nastopal z dvema ekipama) v A-2 ligo. Pri moških, ki bodo igrali v deželni C-2 ligi, je glavni cilj nabiranje izkušenj, saj so vsi igralci izredno mladi.

Živa legenda našega namiznega tenisa Sonja Milič je podrobneje opisala letošnji igralski kader. Najprej pa je povedala, da je velike uspehe težko doseči, še težje pa jih je obdržati.

Na koncu je pozdravila še zgošniška županja Tamara Blažina. Povedala je, da je ogromen trud, ki ga Krasovi člani

že vrsto let vlagajo v delovanje in vzgojo mladine, nazadnje le poplačan.

Trd vikend Krasovih deklet se je začel že v petek, 20. t.m., ko so se v 1. kolu evropskega pokala Nancy Evans doma pomerila s Čehinjami Banke Hodonin. Slavit je uspelo le Kitajki Wangovi, medtem ko so bile v ostalih igrah gostinje boljše. Končni izid: 4-2 za Čehinje.

Dan kasneje je bil v ženski B ligi že v 1. kolu derby med Krasovima vrstama. Po pričakovanjih je prva ekipa (Corium) premagala drugo (Activa) z gladkim izidom 4-1.

V nedeljo so se začeli ženski prvotligaški boji. Kras Generali je nastopal na lahkem gostovanju na Siciliji, kjer so Wangova in ostale premagale nedorasle nasprotnice Gessa, ne da bi jim pustile niti točke. K temu gre pripisati, da je siciliska namiznoteniška zveza dodelila 80 milijonov lir ekipi v otoka, ki bi želela nastopati v najvišji ligi... E.D.

ODBOJKA

V SOBOTO ZAČETEK
ZVEZNEGA POKALA

V soboto, 21. t.m., je več naših šesterek nastopilo na raznih delovnih turnirjih. Največje zanimanje je seveda osredotočeno na novonastalo žensko združeno ekipo Koimpexa, ki bo nastopala v B2 ligi. V troboju se je pomerila z reškim Kastavom in PAV Natisionio ter obe ekipi dokaj gladko premagala. **Trener Branko Sain (na sliki)** je svoje dosedanje občutke pri vodenju Koimpexa takole opisal:

"Občutki so dobri, saj je osnova, na kateri gradimo, zelo solidna. Igralke imajo za seboj že nekaj sezon v državnih ligah in izkušnje so opazne tako na treningih kot na teh turnirjih in tekmah. Jasno je, da je dokončna podoba ekipe še daleč od realizacije. Delamo dobro in tudi dekleta se zavedajo, da bo v prvenstvu treba dokazati taktično in tehnično zrelost na višjem nivoju, kot je bilo to doslej, tako za ene kot za druge."

Katere igralko so najprimernejše za to združeno ekipo?

Za združeno ekipo pridejo v poštev vse igralko, ki so končale lansko sezono v vrstah Sloge in Bora, se pravi vse odbojkarice, ki smo jih lahko videli tu na zadnjem derbju C1 lige. Dvanajsterica je v bistvu definirana; kdor je v njej, je v tem obdobju pač dokazal, da zasluži nastopati v tej združeni ekipi.

V soboto, 21. t.m., sta se moški postavi Koimpexa in Soče pomerili v troboju s tržiškim Fincantierijem. Zmagali so Slogaši, s katerimi je prvič nastopil bivši center Imse Walter Prinčič, ki je nadomestil Zuccona. Val in Sloga sta se domenila za enolet-

no posojilo. Soča je bila na troboju druga.

Istega dne je le dvema našima šesterkama uspelo nastopiti v tekmah deželnega pokala. Goriški postavi Olympie in Vala namreč nista odigrali srečanja, ker se sodnika nista predstavila na igrišču. Moški Bora Fortrade so v gosteh klonili pred Prevenirejem, popolnoma prenovljena ženska Sokolova vrsta pa je odpravila SGT.

V soboto, 28. t.m., bo več naših šesterek začelo meriti moči v zveznem pokalu, prvi resni preizkušnji letošnje odbojbarske sezone. Pri moških so Val, Koimpex in Soča v isti skupini, medtem ko sta pri ženskah skupaj Koimpex in Olympia. Že uvodoma bo na sporedu zamejski derby med Koimpexom in Sočo. Spored sobotnih tekem: **MOŠKI: Pallavolo TS - Val (ob 18. uri) in Koimpex - Soča (ob 20.30). ŽENSKE: Sangiorobina - Olympia (ob 20.30) ter Koimpex - Gemona (ob 18. uri).**

Kaže, da bi lahko ženska ekipa O.K.Val nastopala v C-1 ligi. Prevzela naj bi mesto, ki ga je prepustil Bor po združitvi s Slogo.

K.R.

IGRE TREH DEŽEL

Zmaga Slovenije

V Trziču in Gradežu je v petek in soboto, 20. in 21. t.m., potekala 23. izvedba iger treh dežel, na katerih je nastopilo okrog 250 športnikov do 15. leta starosti iz Slovenije, Koroške in Furlanije-Juljske krajine. Namiznoteniško reprezentanco FJ-k je v celoti sestavljalo pet Krasovih članov. Igre so se končale s popolnim zmagoslavljenjem Slovenije v vseh disciplinah razen v tenisu. Druga je bila FJ-k, tretja pa Koroška.

MLADINSKI NOGOMET

Kras pristopil k sodelovanju

Vodstva tržiških nogometnih društev so na nedavnem sestanku na Stadionu 1. maj podpisali enoletno pogodbo glede združevanja sil na mladinskem področju. K projektu je letos pristopil tudi Kras, ki se bo tako pridružil Boru, Bregu, Gaji, Primorju in Zarji. Gre nedvomno za pomembno pridobitev, saj Kras razpolaga v Repnu z odličnim nogometnim igriščem, na katerem so vadbene pogoji optimalni.

GIMNASTIKA

Priznanja Boru

V Vidmu so pred kratkim podelili tradicionalna deželna priznanja za dosežke v orodni in ritmični gimnastiki za sezono 95/96. Med nagrajenimi društvi je bila tudi Ritmična sekcija SZ Bor za uspešno delovanje. Priznanja so prejeli tudi najboljši trije posamezniki v raznih kategorijah. Tako sta bili med članicami nagrajeni Borovki Fjona in Karin Mezgec.

KOLESARSTVO

9. maraton prijateljstva

V nedeljo, 29. t.m., bo od Ljubljane do Trsta potekal že 9. tradicionalni netekmovalni maraton prijateljstva, ki ga prirejaata Kolesarski klub Adria iz Lonjerja in Kolesarsko društvo Rog iz Ljubljane. Sodeluje lahko kdorkoli s kakršnimkoli kolesom, obvezna pa je zaščitna čelada. Vsi udeleženci bodo prejeli spominsko kolajno in okrepčilo v Senožečah in na cilju v Lonjerju. Prijave zbirajo pri lonjerski Adrii.

BALINANJE

Nabrežinci prvaki v trojkah

Ekipa Nabrežina-Aurisi-na je letošnji prvak zamejskega prvenstva v trojkah, ki se je končalo v petek, 20. t.m., na Gajinih balinarskih stezah pri Padričah.

GOSTILNA DEVETAK

Vrh sv. Mihaela 48
Sovodnje ob Soči
tel. 882488

Specialitete slovenske
in kraške kuhinje

zaprto ob ponedeljkih in torkih

GOSTILNA PRI FRANCETU

Prvomajska 86
Sovodnje ob Soči
tel. 882038

Pristna domača kuhinja

zaprto ob nedeljah

GOSTILNA PAOLA

Ull. Monte Sabotino 20
Štandrež
tel. 21771

zaprto ob četrkih

GOSTILNA KAPRIOL

Ferletiči 65
Dol - Doberdob
tel. 78114

Specialitete na žaru,
divjačina

zaprto ob ponedeljkih

GOSTILNA PRI MIROTU

Prvomajska 92
Sovodnje ob Soči
tel. 882017

Domača kuhinja,
sezonska ponudba gob

zaprto ob torkih

RESTAVRACIJA NANUT

Ull. Trieste 118
Štandrež
tel. 21168

zaprto ob sobotah in nedeljah

Od Soče do Krasa

šest dobrih gostiln

prijaznost in domačnost
izvrstna hrana in žlahtna kapljica

PRIČAKUJEMO VAS!